

Rūtas Eglītes doktorāts → 9. lpp.
pirms 20 gadiem un tagad.
 Ārste atceras: „Bijām celmlauži jeb paši pirmie, kas iesāka veidot ģimenes ārstu praksi, kurā cilvēki varēja izvēlēties, pie kura ārsta pierakstīties.”

Čekas maisi

jeb Latvijas PSR Valsts drošības komitejas dokumenti beidzot pamazām tiek publicēti internetā. Arī Kurzemnieks dod iespēju cilvēkiem izskaidrot, kā, viņuprāt, tie čekas maisos nonākuši. Vairāki uzrunātie interviju atteikuši. Trīs stāstus varat lasīt šoreiz, un redakcija ir gatava uz klausīt arī citus.

Kurzemnieks

LAIKRAKSTS VIDUSKURZEMEI

Cena
0,68 eiro

Nr. 21
(11 403)

Pirmdiena, 2019. gada 18. februāris

Satversme nenovecos

„Mēs esam maza valsts, mums svarīgs katrs cilvēks, svarīgs katrs jautājums,” skolēniem Kuldīgā sacīja Satversmes tiesas (ST) priekšsēde Ineta Ziemele, mudinot būt aktīvākiem un droši prasīt, kas viņus interesē.

„1922. gada 15. februārī Latvijas Satversmes sapulce pieņēma mūsu valsts pamatlikumu – Latvijas Republikas Satversmi. Toreiz Jānis Čakste tās autoru vārdā puda cerību, ka Satversme padarīs Latviju laimīgu un stipru. Šodien – Latvijas otrā gadsimta pirmajā gadā – varam būt droši – Satversme dod iespēju attīstīt mūsu Latviju kā stipru un laimīgu valsti.”
 (No Valsts prezidenta Raimonda Vējoņa apsveikuma)

„Vēlu jums atrast un saglabāt savu iekšējo brīvību un būt radošiem. Radoši būsi, ja pamatā būs zināšanas,” Kuldīgas skolēniem sacīja Satversmes tiesas priekšsēde Ineta Ziemele.

(Turpinājums 3. lpp.)

Pasākumā piedalījās Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehnikuma un Kuldīgas Centra vidusskolas skolēni un pedagogi, pašvaldības pārstāvji, bibliotēkas darbinieki u.c. interesenti.

I. Ziemele bija ieradies Mākslas namā atklāt ST organizēto skolēnu zīmējumu un domrakstu ceļojošo izstādi *Mana Satversme*. Tajā 6. klašu audzēkņiem vajadzēja iesūtīt zīmējumus par tēmu *Mana Satversme*, bet 9. un

12. klasēm – domrakstus par tēmu *Mana Latvija un Satversme*. Piedalījās 47 skolas, iesūtīti 44 domraksti un 124 zīmējumi.

„Par Satversmi skolās daudz nerunā,” sacīja tiesnese, un to apstiprināja tikai dažas paceltās rokas, tā rādot, cik no klātesošajiem mūsu valsts pamatdokumentu ir lasījuši.

Tieši tāpēc tiesneši, redzot to, cik mazs laiks Latvijas izglītības sistēmā tiek atvēlēts, lai runātu par Latvijas pa-

matlikumu, nolēmuši caur šo konkursu aktualizēt svarīgas ar Latvijas valstiskumu saistītas tēmas.

Satversme pieņemta 1922. gada 15. februārī, un ārzemju kolēģi reizēm I. Ziemelei prasot, vai tā neesot novecojusi. „Nē, neesam konstatējuši, ka Satversme būtu par vecu,” sacīja tiesnese.

Daiga Bitīniece
 Lāsmas Reimanes foto

Biedrība *Darīsim paši!* projektu **Alsungas tējas namiņš** izvirzījusi biedrības Latvijas Lauku forums konkursam *Dižprojekts 2018*.

→ 5. lpp.

Sarunā lauksaimniecības tehnikas tirdzniecības uzņēmuma *Silja* valdes priekšsēde **Silva Jeromanova-Maura**. → 10. lpp.

Mediķi ziņo, ka vairāki cilvēki, **paslīdot uz ledus**, nonākuši slimnīcā. Bijušas arī trīs **krimināltraumas**. → 3. lpp.

Trešdien, 20. februārī:

- Skrundas novadā pie *Mazbites* saimniekiem Viķiem.
- Klaiņojošie dzīvnieki: risinājumi Kuldīgā, Madonas pieredze.
- Latvijas čempionāts vieglatlētikā.

ISSN 1407-9755

REDZĒJUMS

Turpināt
klusēt vai
runāt?

Atvērt vai neatvērt čekas maisus – tas atjaunotajā Latvijā izrādījies viens no psiholoģiski sarežģītākajiem pārbaudījumiem. Man šis padomju režīma mantojums atgādina zemādas augoni: pietūkums redzams; kad pieskaras, ir jutīgs; pats neizgaist. Nu tas beidzot pušu. Jā, nepatīkami. Jā, ziņas nepilnīgas. Jā, notikumi samezgoti. Tomēr rētu var tīrīt, apkopt un beidzot ļaut tai sadzīt, lai kaite neindē visu ķermeni. Tas darīts ne vien 50 gadus okupācijā, bet arī teju 30 neatkarībā.

„Visu mūžu klusēt
un ciest – vispirms
aiz bailēm, tagad aiz
kauna?”

Smagi dzima dažādi likumi, pat zinātniskā izpēte nepārtraukti atdūrās pret šķēršļiem. Nedomāju, ka visi dokumenti internetā ir Zālamana lēmums. Tāda būtu bijusi lustrācija jeb izgaismošanās – kad tie, kuri ar VDK sadarbojušies, to atzītu un tad kalpotu jaunajai valstij. Visiem tas nebūtu jāzina – arī mācītājam jāšargā grēksūdzes noslēpums. Bet tie, kuri sirdsapziņas tiesas priekšā nebūtu gatavi stāties, saucami vārdā. Diemžēl to esam palaiduši garām.

Taču vēsturniekiem un žurnālistiem dots plašs lauks pētījumiem. Esmu pateicīga amata brāļiem, kuri neērto tēmu analizē un ļauj dzirdēt vispretrunīgākos viedokļus. Sen ar tādu interesi neesmu iedziļinājusies nesenajā pagātnē. Laikam tāpēc, ka tabu tēmai beidzot noņemta atslēga un uz politisko no-

Dina Porina,
tāl. 63350568,
dina.porina@
kurzemnieks.lv

tikumu fona dziļāk atklājas dvēseles procesi. Kā skaidra ūdens malks šķiet vārdi, ko saka padomju cietumus un gulagus izcietusī Lidija Doroņina-Lasmane: „Tie cilvēki taču varētu stāstīt, kā viņi savervēti, ar kādu šantāžu un citām briesmīgām metodēm čeka mūs visus mēģināja nolikt uz ceļiem. Vajag piecelties stāvus. Svēto starp mums nav. Ja cits citam piedosim, Dievs šīs nodevības aizmirsīs.”

Kāds pazīstamais man saka: „Tev viegli runāt – tu neesi čekā bijusi.” Taču studentes gados Rīgā tiku pratināta prokuratūrā un šobaltdien atceros briesmīgo sajūtu: visas manas gaitas jau zināmas... Daudzi saka: „Es arī piekristu sadarboties, ja uz spēles būtu karjera, ģimene.” Tomēr bija tādi, kuri atteicās un samaksāja dārgu cenu. Man saka: „Neticu, ka šie aģenti darījuši ko sliktu.” Varbūt mums tiešām atstāti nevainīgākie. Bet, piemēram, bez dokumentālās filmas *Lustrum* mēs nezinātu, ka aiz vienādi bezkaislīgām kartītēm stāv gan sabiedrībā cienīti cilvēki, kuru devums Latvijai ir neatsverams, gan tādi, kuri nodod visu Vides aizsardzības klubu un atzīst: „Čeka man bija Dieva vietā. Ja liktu kādu nošaut, es to darītu.”

Varbūt arī es būtu iekritusi maisos. Bet vienu zinu: ja nebūtu tik drosmīga, lai atzītos pirms to atvēšanas, tagad izstāstītu. Visu mūžu klusēt un ciest – vispirms aiz bailēm, tagad aiz kauna? Pārtraukt to nozīmē represīvās varas ietekmi salauzt. Ziņotāji skaitāmi tūkstošos, bet tie, par kuriem ziņots, ir desmitiem tūkstošu. Mums jāizrunājas, lai dziedinātos.

TRĪS VIEDOKĻI

VAI MECENĀTISMS ATTĪSTĀS? KAS BŪTU JĀATBALSTA VAIRĀK?

Ziedošanu sabojāja likums

1. Aigars Rostovskis, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras priekšsēdis, biznesa augstskolas *Turība* īpašnieks: – Ziedošana Latvijā nav plaši izvērstā. Medijos redzam, ka visbiežāk tiek aicināts ziedot kāda bērna operācijai u.tml. Tad sabiedrība ir atsaucīga. Taču par lielākām programmām, piemēram, studijām, biedrībām,

ēku restaurāciju, interese maza. Vienlaikus jāatzīst, ka mecenāti, kas atbalsta izglītību, mākslu un kultūru, apzināti nevēlas, lai par viņiem stāsta. Ziedošanas būtību sabojāja likums, ka ziedotājiem pienākas nodokļa atlaides. Tā vairs nav ziedošana, tas ir gandrīz kā komerciāls darījums. Tomēr domāju, ka sabiedrība attīstās un mecenātisms pieaug, bet ļoti lēni.

Par mecenātismu var domāt, kad ir sasniegts labklājības līmenis un cilvēki gatavi dalīties. Tiek runāts par profesijām, kas būs vajadzīgas pēc 30–40 gadiem, bet šobrīd tās nevar apgūt, jo nevar prognozēt, kuras tieši vajadzēs. Aicinu ieklausīties savā sirdī un studēt to, kas patīk. Ir apsveicami, ja tiek atbalstīti studenti, vienalga, ko viņš mācās.

Uzņēmēji lemj paši

2. Rūta Dimanta, labdarības fonda *Ziedot.lv* vadītāja: – Uzņēmēji parasti paši izvēlas, ko atbalstīt, jo tā ir viņu nauda. Ir divi veidi: ieklausīties sabiedrībā, kāda joma novadā un valstī ir svarīgāka, un atsaukties lūgumam vai izlemt pēc uzņēmuma stratēģijas, lai ar ziedojumu sasniegtu savu mērķi. Abi risinājumi ir labi – gan vienreizējs ziedojums

slimam cilvēkam, gan ieguldījums ilgtermiņā izglītībā, nodarbinātībā, mākslā, kultūrā. Šobrīd ir tendence *dzēst ugunsgrēkus*, kad cilvēki nonākuši nelaimē, bet ienākumi tik mazi, ka paši netiek galā. Latvijā ziedo ārstniecībai un rehabilitācijai, jo to nenodrošina valsts. Jo sabiedrība kļūst turīgāka, jo vairāk ilgtermiņa programmu. Daudz atkarīgs arī no tā, kā

ziedot aicinātājs spēj pārliecināt par vajadzību, aizraut ar ideju, lai uzņēmējs redzētu, ka ir vērts ieguldīt naudu. Mecenātisms attīstās, tiek atbalstīti muzeji, mākslas galerijas. Ja vairāk tiek ziedots sociālajai jomai, tad sabiedrība kopumā ir nabadzīga. Ja parādās mecenātisma programmas, tad labklājība aug.

Labām daudz bērnu ģimenēm

3. Vilis Vītols, būvuzņēmējs, mecenāts un sabiedriskais darbinieks: – Latvijā šobrīd ir divas galvenās problēmas: aizsardzība un demogrāfija. Vairāk vajadzētu veltīt tam, lai valstī atgrieztos aizbraukušie, lai dzimtu bērni. Ļoti vajag palīdzēt daudz bērnu ģimenēm. Tas ir valsts pienākums. Dzirdēju, Ungārijā nolems: sievietēm, kas dzemdējušas un audzina četras vai vairāk bērnus, vairs nav jāmaksā nodokļi. Tas ir ne tikai reāls at-

balsts, bet arī atzinība no valsts. Maldīgi domāt, ka Latvijā daudz bērnu dzimst tikai sociāli nelabvēlīgajās ģimenēs. Pēc demogrāfijas datiem, tādu nemaz nav daudz, salīdzinot ar ģimenēm, kurās klusi un labi audzina bērnus. Jāpalīdz, lai bērni varētu studēt. Mēs to darām Vītola fondā. No Austrālijas latvieša Gunāra Šterna saņēmām piecus miljonus dolāru, ko viņš novēlēja labdarībai. Viņš bija lielākais ziedotājs, bet ir vēl citi. Fonds atbalstījis vairāk nekā

700 stipendiātus. Galvenais, lai topošais students gribētu mācīties un vidusskolu beigtu ar labām atzīmēm. Pārbaudām ģimenes apstākļus, lai pārliecinātos par ienākumiem. Naudu dodam tikai lauku un mazpilsētu bērniem, bet ir bijuši daži izņēmumi. Atbalstīti gan mākslinieki un mūziķi, gan fiziķi un matemātiķi, ļoti daudz medicīnas studentu.

Daina Tafelberga

AKTUĀLAIS JAUTĀJUMS

Tuvojas pavasaris. Kuras vietas Kuldīgā, jūsuprāt, būtu jāsakārto, jāuzlabo, jāremontē?

Iveta, sētniece: – Noteikti bedres. Viena no bedrainākajām ir Jelgavas iela. Pa šo ielu braucu ar riteni, tāpēc zinu: sniegs nokūsis, akas nosēdušās, izveidojušās bedres. Protams, ir arī daudz sakārtotu vietu. Patīk jaunā dabas taka, Pilsētas dārzs un citas vietas.

Gunta Būdeniece, strādniece zaļumsaimniecībā: – Semināra un 1905. gada parkā nepieciešams remontēt taciņas. Tās ir izdrupušas, un cilvēki nevar pa tām paiet. Soliņi parkos ir salaboti. Pašai patīk jaunā dabas taka pie Ventas.

Anna, pensionāre: – Jāsavēd kārtībā Skolas iela. Tā ir bedraina, arī ietve nav kārtībā. Vēl tā tualetes smaka... Tur taču svētku laikā notiek tirdziņi! Ļoti patīk Pārventa. Katru dienu staigāju pa veco tiltu un taciņu. Ir iekārtotas arī tualetes. Esmu dzirdējusi, ka drīzumā tur tapšot arī jaunas trepes.

Māra Astiča, pensionāre: – Domāju, ka mūsu pilsēta salīdzinājumā ar citām ir sakopta. Pašai patīk Ventas rumba, Semināra parks, arī Alekšupīte un Liepājas iela, tā ir interesanta. Kuldīgā noteikti ir, ko apskatīt.

Mārtiņš Ruščaks, mācās Kuldīgas tehnikumā: – Pat nezinu, ko vajadzētu uzlabot. Jaunā dabas taka ir interesanta, vienīgi tagad tā ir dubļaina – nepastaigāsi. Esmu no Ēdoles, gribētos, lai pagastā būtu salikti labāki autobusu laiki.

Edvīns Lorbergs, autovadītājs: – Manuprāt, Kuldīgā viss ir sakārtots. Man patīk aiziet līdz Ventai. Ieteikums būtu pāri rumbai pārvilkt trosi un izgaismot gan rumbu, gan tiltu.

Inta Jansone
Lailas Liepiņas foto

FOTOKOMENTĀRS

„Še tev,
ja reiz
burkānus
neatnesi!”

Lāsmas
Reimanes
foto

Aizdevumu studentei samaksās dome

Atkārtoti saņemot bankas *Citadele* informāciju, Kuldīgas novada deputāti nolēma, ka pašvaldība segs kādas sievietes studējošā kredīta pāri palikušo summu.

Par aizdevumu 2006. gadā galvoja kāda pagasta padome, un novada dome ir saistību pārņēmeja. Līgums slēgts ar *Parex banku*, kuras saistības pārņēmusi *Citadele*. Parāds kopā ar līgumsodu ir 151 eiro, bet atlikusī kredīta summa – 1664 eiro. Parādniece nesazinās ne ar banku, ne pašvaldību, tāpēc viņas viedokli uzzināt nav iespējams. Vecāki skaidro, ka jaunajai sievietei ir veselības problēmas, taču arī tās meita nerisina.

Lai parāda summa nepieaugtu, pašvaldība pilnībā norēķināsies ar banku, bet pēc tam naudu piedzīs no sievietes.

Būvniecības projektus labāk neiesniegt

Šogad iedzīvotāju iniciatīvas konkursam *Darīsim paši* Kuldīgas novada dome paredzējusi 28 800 eiro. Apstiprinot nolikumu un žūriju, deputāti diskutēja gan par summas palielināšanu, gan to, lai projektos nezustu ideja darīt pašiem.

Tika spriests, ka kāpņu telpas remonts, ko iedzīvotāji var paveikt savām rokām, ir labi, bet būvniecības idejā zūd konkursa būtība. Turklāt Būvniecības likumā ieviestas diezgan drastiskas izmaiņas, kuras nosaka, kas ir būvniecība. Pirms projekta rakstīšanas iedzīvotājiem vajadzētu ielūkoties pašvaldības mājaslapā, kur būvvaldes sadaļā noteikts, kas neskaitās būvniecība. Domes priekšsēde Inga Bērziņa uzskata, ka šis likums ir pārspīlēts, bet pašvaldība nedrīkst to pārķāpt. Deputāts Aleksandrs Lange rosināja viena projekta summu palielināt no 600 līdz 800 eiro, lai varētu īstenot mazāk, bet labākus projektus. Pārējie tomēr lēma palikt pie iepriekšējās summas.

Žūrijā darbosies: deputāts, uzņēmējs un komisijas vadītājs Ģirts Vēveris, pensionētā skolotāja Indra Iveta Gaile, Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra Kuldīgas nodaļas vadītāja Daiga Mellere, *Kuldīgas siltumtīklu* valdes priekšsēdis Artis Roberts, domes kultūras speciāliste, konkursa vadītāja Terēza Strauta.

Klarnešu koris Jaunmuižā

9. martā 15.00 Jaunmuižā uz koncertu aicina vienīgais klarnešu koris *Melnie koki*.

Tā ir aktīvi muzicējoša jauno klarnetistu apvienība diriģentes Māras Zandersones vadībā. Kolektīvā spēlēs Rīgas mūzikas vidusskolu un pūtēju orķestru klarnetisti. Koncertā piedalīsies arī Skrundas kultūras nama sieviešu koris *Sonante*.

Tērēs tikpat daudz

Kuldīgas novada domes priekšsēde Inga Bērziņa par tālruņa sarunām, novada reprezentāciju un pašvaldības automašīnas uzturēšanu šogad tērēs tikpat, cik pērn.

Deputāti lēmuma projektu apstiprināja vienbalsīgi, vienīgi Aleksandrs Lange puda viedokli, ka 420 eiro gadā stāvvietu samaksai un auto tīrīšanai ir pārāk maz. Vajadzētu piešķirt 700 eiro. I.Bērziņa tencināja A.Langi par dāsnumu, bet teica, ka ar šo summu labi pieticis. Dienesta automašīnā *Volkswagen Passat* gadā drīkst ieliet 2400 litrus degvielas, lietojot īpašo bezskaidras naudas norēķinu karti.

Arī tālrunim gada limits ir 420 eiro. Reprezentācijai atvēlēts līdz 960 eiro. Tie ir izdevumi, kas saistīti ar delegāciju vai atsevišķu cilvēku uzņemšanu (grāmatu, suvenīru, ziedu, telpu un galda noformēšanas priekšmetu, dzērienu un konditorejas izstrādājumu iegādei, reprezentācijas priekšmetiem, telpu nomai, kafijas paužu, brokastu, pusdienu un vakariņu rīkošanai).

MEDIĶI INFORMĒ

Paslīd uz ledus un krīt

Stāsta Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta Kurzemes reģionālā centra statistiķe Dārta Girgensone.

No 8. līdz 15. februārim Kuldīgas, Alsungas un Skrundas novadā mediķi devušies uz 81 izsaukumu. Slimnīcā nogādāts 41 pacients, no tiem pieci bērni.

Alkohola reibumā bijuši desmit – trīs sievietes un septiņi vīrieši. Bijušas trīs krimināltraumas Kuldīgā – cietuši vīrieši, kuri nogādāti ārstniecības iestādē.

Vīrietis (52 gadi), ejot pa ielu, slīdējis uz ledus un sasities. Ar brūci sejā un alkohola apreibumu nogādāts slimnīcā. Skrundā kāds vīrietis (52), taisot ciet mašīnas durvis, iecirtis pirkstu. Pēc palīdzības sniegšanas atstāts uz vietas. Cits vīrietis (69) savā mājas pagalmā paslīdējis uz ledus un nokritis uz sāniem, salaužot ciskas kaulus. Padures pagastā vīrietis (40) reibumā ieskrējis mājas durvju stiklā un sasitis degunu. Viņš nogādāts ārstniecības iestādē. Nīkrāces pagastā sieviete (40) alkohola reibumā nav varējusi paiet, atrasta guļam grāvī. Viņai konstatēta hipotermija. Vārmes pagastā sieviete (52), iespējams, laukā kritusi, bet pati to neatminas. Ar iespējamu smadzeņu satricinājumu, augšstilba lūzumu nogādāta slimnīcā.

Divgadīgs zēns skrienot pakritis, atsities ar pieri pret skapja malu. Viņam sista brūce galvā. Zēns (3) mājās ieskrējis ar rokām durvju stiklos, sagriežot plaukstu locītavu. Ar gripu neviens pacients nav stacionēts.

NUMURA CITĀTS

„Trīs vaļi, uz kuriem cenšamies turēties, ir apmierināts darbinieks, apmierināts sadarbības partneris un apmierināts klients,” saka SIA *Silja* vadītāja Silva Jeromanova-Maura.

Satversme nenovecos

Bērni domrakstos un zīmējumos parādījuši, ka „Satversme ir pamats, uz ko balstās valsts”, ka „tā satur visus kopā un aizliedz darīt sliktas lietas”, ka „valsts dzimšanas apliecība ir Satversme” utt.

(Turpinājums no 1.lpp.)

Izstādē Kuldīgas Mākslas namā apskatāmi 53 zīmējumi, kas atklāj skolēnu izpratni par valsts pamatdokumentu – Satversmi.

Kāds skolēns atzinis, ka sākotnēji domājās – Satversme kaut kā ierobežo, bet atklājis: „Valsts pamatlikums mani sargā, nevis apdraud.”

I.Ziemele atgādināja, ka 1., 2., 3., 4. un 6. pants Satversmē nav grozāms, to ir tiesības darīt tikai tautai referendumā, un parlaments to nedrīkstēs darīt nekad. Viņa atgādināja, ka 2012. gadā tautas nobalsošanai tika dots jautājums par vienu – latviešu – valodu kā valsts valodu. I.Ziemele piebilda, ka šis referendums bijis prettiesisks, jo Satversmē viena valsts valoda jau ir noteikta, un šis bija gadījums, kad sadūries tiesiskums un demokrātija. „Bet arī demokrātiskajiem procesiem jānotiek tiesiskā rāmī,” uzsvēra I.Ziemele.

Atbildot uz jautājumiem, tiesnese skaidroja, ka vēlēšanu karstumā, *pavelkoties* uz vieniem vai otriem saukļiem, Saemā, kas ir valsts likumu tapšanas institūcija, uz demokrātijas viņa tiek ienesti dažādi cilvēki un *elementi*, kas var būt bīstami nacionālajai drošībai. „Nedrīkst būt tā, ka demokrātija

klūst bīstama! Tāpēc deputāti un ministri tiek pārbaudīti, vai viņi iepriekš savā biznesā nav izdarījuši ko tādu, kas traucētu lasīt tos dokumentus, kuros ir valsts noslēpums. Jāvērtē no nacionālās drošības aspekta.”

Par ST cilvēki zina mazāk nekā par citām tiesām, bet tas tāpēc, ka tā ir īpaša iestāde, kuras uzdevums – izvērtēt, vai visi savās darba vietās – valdībā, parlamentā, pašvaldībās – pieņem likumam atbilstošus lēmumus. „Esm likumu un lēmumu tiesneši,” īsi raksturoja I.Ziemele.

ST strādā septiņi tiesneši: trīs tiek nominēti Saemā (pati I.Ziemele, Daiga Rezevska un Gunārs Kusiņš), divus izvirza valdība (Sanita Osipova un Artūrs Kupčs), divus – Augstākās tiesas plēnums no tiesnešu vidus (Aldis Laviņš un Jānis Neimanis). Tos ievēl uz desmit gadiem. I.Ziemele no 2005. līdz 2014. gadam bijusi Eiropas Cilvēktiesību tiesas tiesnese. Kopš 2015. gada viņa ir ST tiesnese, kopš 2017. gada – priekšsēde.

Daiga Bitīniece
Lāsma Reimanes foto

„Pret savu dzimšanas apliecību – Satversmi – nedrīkst izturēties nevērīgi. No vēstures zinām, kas notika, kad trīs zvaigznes tika apmainītas pret citiem – svešiem – simboliem.”

Diskutē par skolas rītdienu

Tradicionālajā absolventu dienā Kuldīgas Centra vidusskolā (KCV) piektdien pulcējās gan tās beidzēji, gan skolotāji un pašreizējie skolēni, lai spriestu par mācību iestādes attīstību.

AR SAVU ŠARMU

Diskusija balstīta skolas vīzijā, un tā ir – skolēns, kurš iekļaujas mūsdienu mainīgās dzīves apstākļos, ir garīgi bagāts, fiziski vesels, radošs un sociāli aktīvs. KCV direktore Brigita Freija: „Uzdevums ir kopā noskaidrot, vai esam sasnieguši mērķi – vai audzēkņus esam dzīvei sagatavojuši.” Trijās grupās – absolventu, skolotāju un skolēnu – tika runāts par pozitīvajām pārmaiņām un mīnusiem, tapa priekšlikumi.

Pirmās grupas domas prezentēja Una Lapskalna, kura skolu beigusi pirms 18 gadiem un strādā Rīgā: „Tagad skola ir mūsdienīga, pilnveidota un atrodas nemītīgā attīstībā – pilnīgi atšķirīga no tā laika, kad šeit mācījies es. Ar patiesu lepnumu par to stāstu rīdziniekam. Ir prieks par vides pārmaiņām un pieejamību. Man ir dēls pirmklasnieks, un viņa sapnis ir te mācīties. Šai skolai ir savs šarms, kas velk atpakaļ. Priekšlikums būtu sadarbībā ar pašvaldību izveidot bonusu sistēmu, lai jaunus speciālistus ieinteresētu atgriezties Kuldīgā.”

DOD STABILU PAMATU

2012. gada absolvents Kārlis Komarovskis bijis sporta žurnālists, tagad ir Kuldīgas novada domes sabiedrisko attiecību speciālists: „Esam priecīgi, ka skola gājusi laikam līdzi. Vēl pirms dažiem gadiem te nebija ne atpūtas stūrīšu, ne tehnoloģiju.” Viņš uzsvēra, ka pašreizējiem skolēniem jānovērtē to, kas tiem dots. „Manā laikā bija liela disciplīna, bez tās

Kuldīgas Centra vidusskola katru gadu aicina absolventus, audzēkņus un pedagogus piedalīties sarunā par skolas nākotni.

nevarētu sasniegt labus rezultātus. Viens no mīnusiem ir tas, ka viss strauji mainās, arī izglītības sistēma. Ar labu atceros to, ka skolēniem bija iespēja dežurēt gan virtuvē, gan garderobē, un žēl, ka tā vairs nav.”

Uzņēmēja Evita Tīdmane KCV pabeigusi pirms padesmit gadiem: „Jaunieši no šejienes iziet ar stabilu pamatu. Skolēni te var iesaistīties radošās nodarbēs. Prieks, ka arī viņi tiek uzklausi. Pie mīnusiem var minēt to, ka atrodamies mazpilsētā un jaunākās tehnoloģijas mainās strauji – ierobežoto resursu dēļ skolas nespēj tikt līdzi.”

SAPŅI PIEPILDĀS

Nobeigumā B.Freja stāstīja gan par absolventiem, gan nākotnes iecerēm: „Pēc 9. klases skolēni nereti izvēlas citu skolu, lai būtu vieglāk. Bet gandrīz visi pagājušā gada absolventi augstskolās iestājušies budžeta grupās, un tas ir fantastiski! Kā teicēnā: grūti mācībās, viegli kaujā. Tiem, kuri šeit mācās, ir vērts padomāt.

Ārkārtīgi grūti ir ar jaunajiem speciālistiem – piemēram, par fizikas skolotājiem pērn Latvijā kļuvuši divi. Pietrūkst arī latviešu valodas un matemātikas skolotāju. Priecājos, ja izdodas atrast kādu jauno speciālistu.”

Nākamais salidojums, iespējams, notiks pavisam citādos apstākļos, jo piepildījies tas, par ko domājām, ka nebūs iespējams. Notiek pirmie soļi projektēšanā – būs konferenču zāle un multimediju centrs, būs vieglatētikas stadions un jauna stāvvietā. Mainīsies trešais un ceturtais stāvs, pēc 40 gadiem pārmaiņas piedzīvos vecais pagrabs. Projekts ir vairāku miljonu vērts. Kā teicis Rainis: „Pastāvēs, kas pārvērtīsies.”

Lāsmas Reimanes
teksts un foto

Pārbaudīs darba drošību

Valsts darba inspekcija (VDI) Latvijā sāksi pārbaudes pārtikas ražošanas, kokapstrādes un metālapstrādes uzņēmumos, īpašu uzmanību pievēršot drošības prasībām.

Pēdējos gados būtiski pieaudzis to nelaimes gadījumu skaits, kas notikuši, strādājot ar darba inventāru. Nodarbinātie sagriež vai sadur pirkstus vai plaukstas ar asiem priekšmetiem (nažiem, īleniem, naglām u.c.), neuzmanīgi pietiek pārāk tuvu rotējošām iekārtām, kas nejauši aizķer apģērbu un ar visu roku ievieļ mehānismā. Darbinieki nozāģē pirkstus, sazāģē plaukstas vai rokas, strādājot ar iekārtām, kas nav norobežotas vai kurām noņemti aizsargmehānismi. Tāpat nelaimes notiek, ja cilvēks iekārtu labo vai fīra, to neizslēdzot.

Visbiežākais cēlonis ir neuzmanīga vai pārdroša rīcība, kā arī darbs ar nedrošām iekārtām, informē VDI pārstāve Megija Ekkerte. Tāpēc tiks pārbaudīts, vai iekārtu kustīgās daļas ir nosegtas ar drošiem aizsargiem, vai tehniskā apkope ir paveikta un dokumentēta pēc prasībām. Tāpat inspektori pārliecināsies, vai darbinieki ir instruēti un apmācīti rīkoties, vai iekārtu tuvumā izliktas drošības zīmes.

VDI aicina uzņēmējus darba vidi sakārtot jau tagad. Mājaslapā www.stradavesels.lv pieejamie materiāli palīdzēs labāk izprast darba aizsardzības prasības un šādai pārbaudei laikus sagatavoties.

Jana Sūruma

Pasākumi un nodarbības – katru mēnesi

„Nolēmām, ka šogad nodarbības vai pasākumi būs vismaz reizi mēnesī. Pirmajā nodarbībā taisījām vaska sveces un nedaudz mācījāmies tapot,” pastāstīja Liepājas neredzīgo biedrības Kuldīgas nodaļas vadītāja Kristīne Dzintare.

Kuldīgas nodaļā ir 44 biedri no visa novada. Pasākumos visi pulcējas Sv. Annas baznīcas draudzes mājā, bet nodarbības notiek pensionāru apvienības *Rumbiņa* telpās. „Ja sanākam daudzi, ejam zālē, ja mazāk – iztiekam ar mūsu biedrības kabinetu,” K.Dzintare atzina, ka šoreiz daudzi nebija ieradusies, jo apslimuši.

Februāra nodarbībā gatavot vaska sveces mācīja K.Dzintare, kura sagādājusi arī materiālus. Savukārt tapošanu ierādīja Elita Montvida. Tā ir arī neredzīgiem cilvēkiem labi apgūstama nodarbe. „Tas nav sarežģīti, materiāli mums ir. Visi lēnā garā varējām patapat un paplāpāt.”

Līvija Neimane un Inga Darģe ar pašdarinātām vaska svecēm.

Labprāt uz biedrības pasākumiem atnāk arī kuldīdzniece Jūsma Lankenberga. Viņai pašai pārāk netīkot ņemties ar rokdarbiem. Kamēr pārējie darbojušies, Lankenbergas kundze uzklājusi kafijas galdu.

Nākamā kopā sanākšana būs 9. martā, kad tiks svinēta Sieviešu diena. Marta beigās būs arī tapošana.

Inguna Spuleniece
Kristīnes Dzintares
arhīva foto

PĒTĪJUMS

Kādi ir sirds un asinsvadu slimību riska faktori

2018. gada nogalē Latvijas Universitāte (LU) sāka iedzīvotāju kardiovaskulāro un citu neinfekcijas slimību riska faktoru pētījumu.

Katram no pētījumā iekļautajiem 6000 Latvijas iedzīvotājiem vecumā no 25 līdz 74 gadiem nosūtīta LU un Centrālās statistikas pārvaldes (CSP) vēstule ar aicinājumu piedalīties. CSP intervētāji sazinās ar izvēlētajiem iedzīvotājiem, lai vienotos par intervijas laiku un vietu. Intervijā ir vairāk nekā 150 jautājumu par veselības stāvokli, pašsajūtu, dzīvesveidu, iedzīmtību. Daļēnīki bez maksas var veikt asinsanalīzes holesterīna un glikozes līmeņa noteikšanai,

kā arī arteriālā asinsspiediena mērījumus.

Iedzīvotāji tiks intervēti līdz 30. martam. „Šis Latvijai ir ļoti nozīmīgs pētījums – tas palīdzēs atklāt ne vien esošo situāciju iedzīvotāju dzīvesstila un veselības jomā, bet arī saprast, kas mainījies 10 gadu laikā, kopš tika veikts līdzīgs pētījums,” saka LU profesors Andrejs Ērglis.

Pētījumu pasūtījusi Veselības ministrija ar Eiropas Sociālā fonda atbalstu.

Jautājumu gadījumā iedzīvotāji, kuri saņēmuši uzaicinājumu piedalīties pētījumā, var sazināties pa bezmaksas tālr. 80008811 vai e-pastā: kardio@csb.gov.lv.

Jana Sūruma

Kurzemnieks turpina stāstīt par programmas LEADER projektiem, kas Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai programmā realizēti biedrības Darīsim paši! vietējās rīcības grupas teritorijā: Alsungas, Skrundas un Kuldīgas novadā.

Kur mielt miesu un dvēseli

Iegulties spilvenos, dzert smaržīgu zaļu tēju no puslītra burciņas, kas ievīstīta adītā kamzolitī, spēlēt galda spēles, klausīties mūziku vai muzicēt pašam, lasīt, plāpāt vai pie galdiņa pamieloties ar kādu našķi – to visu Alsungā var darīt divstāvu tējas namiņā *Sapņotava*.

Namiņa durvis ir atvērtas mazliet ilgāk par mēnesi, un ik dienu tajā tiekot kas papildināts. Kā apgalvo saimnieki Dace Oberšate-Veisa un Ronalds Veiss, tas nekad nebūšot pabeigts. Viņu vēlme ir Alsungā uzturēt tādu vietu, kurā bez iespējas izdzert kokteili, apēst kūkas gabalu vai karstmaizi pie tējas un kafijas cilvēki brīvā, radošā gaisotnē arī satiekas un izbauda kultūru.

TURPINA TO, KO RĪGĀ

Galvenā saimniece ir Dace, kuras ideja par šādu darba vietu sev pašai izlolota pirms diviem

gadiem, kad ģimene plānoja pārcelties šurp no Rīgas. „Sapratu, ka vēlos darīt to, ko jau esmu darījusi – uzņēmusi viesus un rīkojusi pasākumus,” stāsta Dace. „Man Rīgā bija kafējnīca *Tims Mints*, kur satikties draugiem un labi pavadīt laiku: spēlēt galda spēles, sarunāties arī ar svešiniekiem. Vieta, kur bez dzērieniem un ēdieniem var baudīt arī koncertus, improvizācijas izrādes, tematiskus pasākumus. Piecus gadus tādus rīkoju ik nedēļu, lai atbilstu dažādām gaumēm. Tā ir sirdslieta, ko šeit turpināšu.

Vietējo atsauce atklāšanā bija līdz asarām aizkustinoša. Tik daudz labu vārdu dzirdējām! Ļoti priecājos, jo tējas namiņa aura veidojas tieši tāda, kādu biju iedomājusies. Būsim īpaši ar to, ka piedāvājumā būs ārkārtīgi daudz šeit vāktas zaļu tējas. Nebūs man dainu, bet gan tēju skapis. Gribu padziļināti apgūt katras tējas īpašās vērtības, lai spētu uztaisīt katra vēlmēm un

vajadzībām atbilstošāko. Bet tas, ka šī ir tējnīca, nenozīmē to, ka nebūs nekā cita. Piedāvāsim dažādus kokteļus, jo tos gatavot ir viena no manām aizraušām, Alsungā būs tādi kokteļi, ko var piedāvāt laba līmeņa bārs Vecrīgā.”

PAGAIĀM CILVĒKSORĶESTRIS

Pagaidām Dace *Sapņotavā* saimniekojot vienu, un brīžam šķietot, ka diennaktī pāris stundu pietrūkst. Viņa gaidot pavasari, kad komandā varētu iesaistīt vēl kādu. „Šobrīd esmu cilvēks-orķestris – visu daru pati: taisu kūkas, sagaidu viesus, rīkoju pasākumus. Protams, ne bez ģimenes atbalsta, bet plāni lieli, un papildspēki būs vajadzīgi. Pie namiņa uzbūvēta skatuve – tur būs koncerti, brīvdabas kino. Augststāvā spilvenos varam uzņemt līdz 30 cilvēkiem. Tur rīkosim koncertus, filmu skatīšanos, ir iecere aicināt latviešu

Dace Oberšate-Veisa un Ronalds Veiss priecājas, ka viņu tējas namiņā *Sapņotava* veidojas tieši tāda atmosfēra, kāda iecerēta: brīva un radoša.

režisorus. Ideju tiešām daudz,” apņēmības pilna ir Dace.

Iecere realizēta par 53,5 tūkstošiem eiro, un gandrīz 34 tūkstoši ir programmas LEADER finansējums. Labs padomdevējs bijis Kuldīgas biznesa inkubators. Biedrība

Darīsim paši! projektu *Alsungas tējas namiņš* izvirzījusi biedrības *Latvijas Lauku forums* konkursam *Dižprojekts 2018*.

Jolantas Hercenbergas
teksts un foto

Pamats ir

Jau divas sezonas Kuldīgas Mākslinieku rezidencē (Pils ielā 2) darbojas multifunkcionālās darbnīcas.

Rezidences asistente Juta Kasakovska priecājas, ka ar programmas LEADER finansiālu atbalstu ir izdevies iegādāties pamata tehnoloģijas, lai darbnīcās veiksmīgi rīkotu radošās vasaras skolas.

Ziemā gan tehnika tiek noglabāta drošā vietā, jo rezidences telpas nav apkurināmas un tā līdz pavasarim tiek slēgta. Projektā izveidotas divas mākslinieku darbnīcas – datorklase 3D prototipu modelēšanai un multimediju darbnīca virtuālās vides pārņemšanai. Tika iegādāta datortehnika, speciālas programmas, 3D printeris, ekrāni, tāfeles, arī pārnēsājamas, interaktīvais displejs, trīs veidu projektori un pārnese, kā arī vienvirziena darbības proaudiosistēma skaņas absorbēšanai. Projekta publiskais finansējums bija 29 588 eiro, bet kopējās izmaksas – 32 876 eiro.

„Projektu rakstot, mūsu mērķis bija, lai darbnīcas ilgtermiņā kalpotu kā papildinājums mākslas un radošā klastera darbībai,” skaidro J. Kasakovska. „Tehnoloģijas attīstās strauji, tādēļ nākotnē plānojam darbnīcu aprīkojumu papildināt, lai varētu sekot līdzi dizaina aktivitātēm.”

Pagājušajā vasarā rezidences zālē tika atklāta Raimonda Kalēja veidota izstāde *Latvijas mākslas retrospekcija*. Tās laikā tika demonstrēti video, izmantojot darbnīcu aprīkojumu. Notikušas vasaras skolas *Pakalpojuma dizains. Izglītība 21. gadsimtā*.

Mirklis no radošās vasaras skolas *Pakalpojuma dizains. Izglītība 21. gadsimtā*.

Speciālisti no dažādām Latvijas vietām veidoja pakalpojumu dizaina produktus. „Servisa dizains ne vienmēr ir kaut kas taustāms. Kādam uzņēmumam, piemēram, bibliotēkai ir problēmas. Viņi atnāk pie speciālistiem un saka: apmeklētājiem nav ērti, kaut kas ir jāmaina. Speciālisti apskata telpas, izvērtē, fotografē. Tad darbnīcās informācija tiek apstrādāta un izveidota kā 3D modelis, arī vizualizēta. Tad darbu var turpināt, konsultējoties ar klientiem un noskaidrojot, ka varbūt neērti ir krēsli, varbūt plaukti par tuvu. Tad var veidot dizainu, nodrošinot labāku funkcionalitāti pakalpojumam,” skaidro J. Kasakovska. Jau 2017. gadā servisa dizaina pakalpojums darbnīcās tika izstrādāts *Latvijas Pastam*.

Vasaras skolā *Izglītība 21. gadsimtā* piecas dienas darbojas mākslas skolu pedagogi no visas Latvijas – gan no Daugavpils, gan Liepājas un Rīgas. Viņi risināja problēmas vispār izglītībā un arī viņu skolās, meklēja idejas, ko darīt absolventiem pēc skolas beigšanas, kā pareizi motivēt audzēkņus, kā palīdzēt izprast aktuālo. Radošajās vasaras skolās piedalījās arī Latvijas Mākslas akadēmijas studenti, katram interesentam bija pieejami publisko lekciju cikli.

Šajā sezonā atkal darbosies radošās vasaras skolas, turpinot projektu. Piemēram, Latvijas laikmetīgās mākslas vasaras skola.

Inguna Spulniece
Mākslinieku rezidences arhīva foto

Lai fizisko aktivitāšu vairāk

Alsungas vidusskolas sporta zālē pirmajās lielajās boksa kluba *Pērkonis* rīkotajās sacensībās piedalās dalībnieki no Alsungas, Liepājas un Grobiņas.

„Dienot armijā, redzu, ka cilvēkiem ir diezgan slikta fiziskā sagatavotība, tādēļ nolēmu piedāvāt iespēju Alsungā bērniem trenēties. Kad aizbraucām uz sacensībām Liepājā, redzēju, ka viņiem ir azarts un patīk, un tādēļ man radās ideja par boksa ringa iegādi,” stāsta biedrības *Boksa klubs „Pērkonis”* priekšsēdis Sergejs Ahmaduļins.

Klubs *Pērkonis* pērn realizēja biedrības *Darīsim paši!* projektu *Inovatīva fizisko aktivitāšu un veselīga dzīvesveida ieviešana lauku reģionā* un par aptuveni 11 tūkstošiem eiro, kas ir Eiropas fondu Latvijas Lauku attīstības programmas finansējums un 10% Alsungas novada pašvaldības atbalsts, iegādājās boksa ringu un ekipējumu – sporta tērpus, boksa cimdus un ķiveres.

„Pagājušā gada maijā ringu atklājām, bet nu februārī rīkojām pirmās sacensības Alsungā. Mūsējie tajās guva pat negaidīti labus rezultātus – piecas pirmās un viena otrā

vieta,” priecājas S. Ahmaduļins. „Sacensībās piedalījās Liepājas kompleksās sporta skolas boksa nodaļas audzēkņi, sporta kluba *Olymp* un *Seeburg* dalībnieki. No Alsungas gatavi cīnīties bija astoņi bokseri, bet, tā kā divi klubi, kuri vēl bija pieteikušies, neatbrauca sportistu slimības dēļ, no mūsējiem ringā izgāja seši. Diviem nebija pretinieku.

S. Ahmaduļins priecājas, ka šis sporta veids Alsungā attīstās. „Trenēt sāku 2015. gadā, kad pabeidzu trenera kursus. Bija doma, ka nākotnē pēc dienesta varētu trenēt, bet, lai zināšanas nezustu, sāku uzreiz. Nu divas reizes nedēļā ir fiziskās sagatavotības treniņi mazajiem līdz 8 gadu vecumam un otrai grupai nodarbības trīs reizes nedēļā.”

Nākamais izaicinājums S. Ahmaduļinam esot divu dienu sacensību rīkošana Alsungā 8. un 9. martā, uz kurām uzaicināti klubi no visas Latvijas.

Jolantas Hercenbergas
teksts un foto

Izstāstīt, kā bijis. Un slogs no sirds nost

Čekas maiši jeb tie Latvijas PSR Valsts drošības komitejas (VDK) dokumenti, kas pie mums glabāti no 1991. gada, kopš pērnā gada nogales beidzot pamazām tiek publicēti internetā.

Sabiedrība ilgi dalījās divās daļās. Vieni uzskatīja, ka tas nav jādara, jo daudz kas aizvests uz Krieviju un šeit atstātais mūs pašus tikai salaidīs ragos, jo neļauj izvērtēt, vai aģentu kartotēkā minētie ar VDK tiešām sadarbojušies. Otri gaidīja un nesagaidīja lustrāciju jeb to, lai cilvēki paši sadarbibā atzītos un pēc grēknožēlas dzīvotu uzticīgi jaunajai Latvijas valstij. Taču 2016. gadā centra SKDS aptaujā nepārpro-tams vairākums čekas maišu atvēršanai sacīja jā, lai beidzot sāktu izvērtēt sarežģīto, smago pagātnes lappusi. Pērn oktobrī to atbalstīja arī Saeima ar 71 balsi no 100. Tomēr Latvijas Nacionālais arhīvs (LNA), vēsturnieki un citi eksperti uzsvē: pēc kartītēm vien nevar pateikt, vai kāds cītīgi ziņojis vai arī savērvēts, bet centies neko nedarīt. Tāpēc uzskats joprojām ir divējāds: censties šo tēmu izziņāt vai par to nerunāt. Arī Kurzemnieks dod iespēju cilvēkiem izskaidrot, kā, viņuprāt, tie čekas maišos nonākuši. Vairāki uzrunātie interviju atteikuši. Trīs stāstus varat lasīt šoreiz, un redakcija ir gatava uz klausīt arī citus.

VDK dokumenti atrodami: <https://kgb.arhivi.lv>.

• **Pašlaik publicēts:** ārštata operatīvo darbinieku uzskaites kartotēka, aģentu alfabētiskā un statistiskā kartotēka, VDK telefongrāmata, Latvijas Komunistiskās partijas Centrālās komitejas dokumenti u.c.

• **Maijā paredzēts publicēt:** operatīvās lietas, partijas nomenklatūrā ietilpstošo VDK un tās priekštecēju darbinieku personiskās lietas, zinātniskos skaidrojumus. LNA solījis pieeju arī tiesas spriedumiem lietās par sadarbības konstatēšanu.

VDK kartotēka bija jāatstāj tikai drošības dienestu, zinātnieku un žurnālistu izpētei, lai netiktu diskreditēta tendenciozi izraudzīta cilvēku grupa – tā uzskata Totalitārisma seku dokumentēšanas centra (TSDC) konsultants, ilggadējais tā vadītājs INDULIS ZĀLĪTE. Viens no vēsturniekiem, kurš čekas maišus pētījis visvairāk.

Pēc kartotēkas publicēšanas tur minētie cilvēki reaģējuši dažādi: vieni publiski taisnojās, otri jūtas pārsteigti, trešie nereaģē vispār.

PATIESĪBU ZINA TIKAI KATRS PATS

JA TAISNOSIES

„Bez pētījumiem nav iespējams noteikt, vai sarakstā iekļautie tiešām sadarbojušies. Vēl bēdīgāk, ja cilvēks, kuram ar čeku tiešām nav bijis nekāda sakara, vairs nevar to izstāstīt. Mazpilsētās, kur daudzi ir pazīstami, reakcija ir asāka. Cilvēki mums zvana un raud, ka vairs nevar iet uz baznīcu, uz veikalu, jo citi baksta, ka, redz, tēvs bijis čekists. Bet nav, kam parprasīt, jo tēvs miris. Likumā rakstīts, ka juridiski publiskošanai nekādu seku nebūs, bet cilvēki ir dažādi. Uzdos jautājumus un, ja kāds sāks taisnoties, neticēs vēl vairāk.”

SVARĪGĀKO AIZVĀCA

„Rudenī izveidojām darba grupu (vēsturnieki, garīdznieki, bijušie Latvijas drošības dienestu darbinieki). Tā atbalstīja to likumprojekta versiju, kāda bija pirmajā lasījumā: nodot šo kartotēku Latvijas Nacionālajam arhīvam, lai ar to var strādāt zinātnieki, žurnālisti un citi, kuriem ir profesionālas iemaņas darboties ar fragmentētiem, pēc nesaprotamiem kritērijiem apkopotu informāciju. Pēkšņi parādījās cits likumprojekts un tika nolemts publicēt, nevis publicot. Tās ir divas dažādas lietas. Par katru kartīti vajadzēja būt aģenta

personīgajai un darba lietai, kā arī operatīvajiem ziņojumiem, ko tad viņš darījis. Šī informācija 80. gadu beigās aizvesta uz Krieviju vai iznīcināta tepat. Ja 30 gadus nekas nav uzpeldējies, tad maza cerība, ka parādīsies. Patiesību zina tikai katrs pats.”

MAINĪJĀS UZDEVUMI

„Nav neviena dokumenta, kur būtu iespējamā aģenta paraksts. Ir tās jēdziens – aģentūras aparāts, un tas redzams statistiskajā kartotēkā. Ja cilvēks savervēja vienā vietā, bet pēc gadiem viņš pārcēlās citur, kartīte nokļuva arhīvā. Kādu laiku to glabāja; ja pēc šī aģenta vairs nebija vajadzības, tad iznīcināja.

Aparāts visu laiku atjaunojās atkarībā no uzdevumiem. Bija tādi pamatuzdevumi kā stratēģiskās infrastruktūras, svarīgu rūpniecības objektu, transporta sistēmas (aviācija, dzelzceļa, jūras flotes) drošība. Bet politiskie uzdevumi mainījās. Piemēram, perestroikas laikā kopš 1987. gada diezgan krasi. Tika likvidēti vairāki ideoloģiskās pretizlūkošanas virzieni, līdz 1990. gadā to reorganizēja par konstitucionālās iekārtas aizsardzības daļu, un atbilstoši perestroikas tendencēm bija aizliegts cilvēkus vajāt pēc politikajiem vai

religiskajiem uzskatiem.”

PA VECAM NEDARBOJĀS

„80. gadu vidū jau parādījās raksti par Padomju Savienības vēsturi, čekas represijām u.tml. Kļuva grūtāk cilvēkus uzrunāt. Ja apskata tās 668 kartītes, kuras jau bija paredzēts iznīcināt, bet nepaspēja, tad liela daļa izslēgšanas iemesls bija atteikums sadarboties. Tolaik VDK vairs nebija lielas ietekmes uz cilvēka karjeru. Varbūt vienīgi no dienesta Afganistānā varēja paglābt. Citās jomās 50. gados ieviestā birokrātija un santāža vairs nedarbojās. Atteikums nevarēja traucēt studēt, būt ieceltam augstākā amatā utt. VDK vajadzēja pārņemt rietumu pieredzi un izmantot operatīvos kontaktus, potenciālajam aģentam pat nepasakot, kuru organizāciju darbinieks pārstāv. Pateikt, ka pārstāv kādu ministriju, un grib zināt, kā jums tur tajā rūpnicā klājas.”

KĀDS MĒRĶIS JAU BIJA

„Rajonos daudz čekas darbinieku nebija – viens vai divi. Tos pazina. 60. gados ieviesa kuratoru sistēmu, īpaši Rīgā. Kuratori gāja uz izglītības un kultūras iestādēm, slimnīcām, rūpniecību un legāli runāja ar jebkuru darbinieku.

Līdz ar 1982. gadu PSRS sākās cīņa ar korupciju Iekšlietu sistēmā un citās iestādēs. Atklājās, ka milči organizēto noziedzību bieži vien piesedza. Latvijas PSR VDK izveidoja t.s. trešo daļu un tajā vervēja milicīus, lai atklātu koruptīvus darījumus. Būtbū viņi darīja labu un riskantu darbu.

Īpaša interese čekai bija arī par kultūras darbiniekiem. Svarīgi bija mērīt temperatūru, kā cilvēki izturas pret to vai citu reformu: ieviest stingrāku cenzūru, celt cenu špabim, lai apkarotu žūpību, vai maizei, lai izpildītu ekonomisko programmu. Ja jūta, ka tas varētu izraisīt sprādzienu, tad nedarīja. Kultūras darbiniekiem daudz uzticas, viņi veido sabiedrisko domu. Tāpat čekists varēja mierīgi aiziet uz rajona laikrakstu, parunāties ar redaktoru, ko saka cilvēki laukos. Kartīti varēja uzrakstīt pēc tam, piekrišanu neprasot. Pa tukšo jau nevienu nevervēja – bija mērķis, kam iespējams aģents noderētu.

Santāža bija efektīva tikmēr, kamēr sabiedrība bija bailīga. VDK saprata: aģents, kurš piespiests, mēģinās informāciju noklusēt, faktus sagrozīs. Vajadzēs vēl otru, lai pārbaudītu, vai pirmais stāsta patiesību, lai sekotu gaitām, vai nav sācis dzert un plātīties.”

Par aģentu pataisa represēto

„Vai ko sajaukuši? Varbūt domāja, ka esmu uzspļāvis tēvam, kurš cīnījās pret padomju varu, un būšu izdevīgs čekas piekritējs?”

Kādreizējā Kuldīgas tipogrāfijas darbinieka Ērika Sapiēša kartīte ar segvārdu Jānis rakstīta 1975. gada 23. janvārī. Vervētājs – VDK Kuldīgas nodaļas vecākais leitnants Rubenis. Ē.Sapietis nav zinājis, ka par viņu noformēta lieta, un tagad to saista ar ielausānos tipogrāfijā, kad nozagti burti, ar kuriem vēlāk drukātas pretpadomju skrejlapas.

Bijušais kuldīdznieks ĒRIKS SAPIETIS (84 gadi) līdz čekas maišu atvēršanai neesot pat nojautis, ka varētu būt saistīts ar VDK. Par kartīti uzzinājis tad, kad piezvanījis mazdēls no Rīgas. Visa ģimene jutusies pārstēta un nolēmus: kā tas bijis, ar laikraksta palīdzību jāizstāsta citiem. Lielāko daļu mūža Ē.Sapietis dzīvojis Kuldīgā, strādājis tipogrāfijā, darbojies kino un foto jomā. Tagad dzīvo Liepājā.

NEBIJA LAIKA DOMĀT

„Naktī tipogrāfijā notika ielausāns burtlieni pie. Pienāca inženieris un nosūtīja mani pēc VDK darbinieka, jo burtu inventarizācijas laikā esot mani pierakstījis kā uzticamu strādnieku. Kabinētā mani instruēja, ka vēlāk zvanīšot. Iedeva piecus rubļus benzīnam, ko ieliet motociklā. Es to uztvēru tā, ka man jāpalīdz notvert kriminālnoziedzniekus. Bet, izpildot inženiera rīkojumu, pret paša gribu tiku iesaistīts VDK lietās. Tad tas pat prātā nenāca – biju iegrimis pienākumos un tipogrāfijas attīstībā. Iesaistījies arī kultūras darbā: vadīju fotoklubu, piedalījies žūriņā kino un disko-tēko skatēs, bija kino un foto pulciņā 2. vidusskolā, pionieru namā, Rendas klubā.”

CIETA NO KOMUNISTIEM

Par čeku bija dzirdēts, bet ne politika, ne ideoloģija tolaik nav interesējusi. Ērika

tēvs savulaik bijis kureļiešu organizācijā* – par to viņš Otrā pasaules kara beigās notiesāts un uz desmit gadiem izsūtīts uz Magadanu Krievijas Tālajos Austrumos. Arī mamma cietusi no komunistiskā genocīda. „Brīnos, ka mani kā represēto jeb, kā tolaik teica, tautas ienaidnieku atvasi, iedomājās piesaistīt par aģentu. Nezinu, kāpēc tas inženieris tieši mani iemeta ogļēs. Varbūt tikai ķeksīti vajadzēja. Poligrāfijā nostrādāju ap 40 gadu. Biju iespiedējs, meistars, elektrīks, iekārtu regulētājs, ierīkoju ofseta ceļu. Notika ielausāns tipogrāfijā – tolaik tā bija valsts iestāde. Zvanīja un prasīja, kas par to dzirdēts. Man tas likās loģiski, jo jāatrod vainīgā. Tikai pēc ilgiem gadiem padzirdēju, ka zagļi noķerti un tie bijuši brāļi, kuri burtus nozaguši tāpēc, lai taisītu lapināšus, aicinot latviešu tautu iestāties pret okupācijas varu. To dēļ bija izlasījies internetā.”

NEBIJA, KO STĀSTĪT

Inženieris gan bijis Komunistiskās partijas biedrs, taču atšķirībā no citiem tālāika ieliktņiem vadībā – izdarīgs un saimniecisks. „Viņš teica, lai neuztraucos. Jāaiziet uz miliciju sniegt liecību. Darbinieku uzvārdu varbūt nosauca, bet neatceros. Pateicu, ko zināju, un mierīgu sirdi gāju mājās.” Dažas nenozīmīgas tikšanās ar milicijas darbinieku bijušas uz ielas. „Viņš piezvanīja, ka jāiet pa Dzeržinska ielu (ta-

gad Pētera – aut.). Viņš brauks ar mašīnu; ja neviena cita nebūs, apstāties, un man jāiekāpj. Lēnām braucām līdz apbraucamajam ceļam, dārziņos apgriezāties. Cik ilgi braukāsi, ja nav, ko runāt? Vispār tā zādzība čekai bija izdevīga – iemesls pratināt darbiniekus un sataisīt daudzās kartītes. Nevienam jau neprasīja ziņas par ko citu, tikai par nozagto.”

„IR TIK NEPATĪKAMI!”

Ē.Sapietis tagad iedomājies, ka sabiedriskās aktivitātes dēļ arī pats varēja tikt novērots. Dēļ nolasījies pārējās kartītes no bijušajā Kuldīgā rajonā savervētajiem, bet neviens neesot pazīstams. „Skaidrs, ka tiem bija jābūt slepeniem ziņu pienesējiem, tomēr no zināmām aprindām un varas piekritējiem. Algu taču nemaksāja, tātad vajadzēja būt interesei. Varbūt manā lietā kaut ko sajaukuši, jo adrese pierakstīta nepareizi. Varbūt domāja, ka esmu uzspļāvis tēvam, kurš cīnījās pret padomju varu, un būšu izdevīgs čekas piekritējs? Ir tik nepatīkami! Drausmīgi... Tu, cilvēks, ilgus gadus esi godīgi nodzīvojis, ne vienu neesi nosūdzējies, bet nu, izrādās, par nodevēju atzīts.”

* Kureļa grupa – Otrā pasaules kara laikā militārs latviešu formējums, nosaukts ģenerāļa Jāņa Kureļa vārdā. Mērķis – pirms atkārtotas padomju okupācijas panākt, ka Latvija var pretendēt uz starptautisku neatkarības atzīšanu.

„Man tas ļoti gāja pie sirds, ka viņi paklausīja tam, ko es teicu. Tā visi, par kuriem čeka interesējās, varēja dzīvot droši, un neviens netika aiztikts.”

Laidienieka Igora Puķīša aģenta kartīte uzrakstīta 1970. gadā, kad viņa algotais darbs bija kolhoza brīvprātīgo ugunsdzēsēju nodaļas priekšnieks. Kā vervētājs minēts VDK darbinieks Kondratovs. Aģentu uzņēmt Kuldīgas nodaļas uzskaitē uzdevis apakšpulkvedis Ozeriņš.

„Manis dēļ citiem ne matiņš nav nokritis”

Laidu pagasta iedzīvotājs IGORS PUĶĪTIS (87 gadi) nenolied, ka saikne ar VDK bijusi, taču uzskata: kā agrākais ciema padomes priekšsēdes vietnieks tieši tā varējis vietējos pasargāt no represijām.

Atmodas gados I.Puķītis iesaistījies Latvijas Nacionālās neatkarības kustībā (LNNK), bijis Pilsoņu kongresa* biedrs. Ilgi bijis Valtaikū baznīcas pērminderis.

„KO TEICU, TAM TICĒJA”

„Ciema priekšniece tolaik bija Aija Zariņa. Es biju vietnieks, visus pazinu, un viņi (VDK – aut.) piezvanīja, ja par kādu interesējās. Man neviens nebija jāiesēdina – es tieši varēju to novērst.

Kāda pirmā tikšanās (ar čekas pārstāvi – aut.) laikam mums bija, bet, ko runājām, īsti neatceros. Lielāko daļu bija sarunas pa telefonu. Darbinieki tur mainījās. Pats pirmais, liekas, bija tāds Jēriņš. Par tādu un tādu cilvēku vajagot zināt, vai tie faktiski ir taisnība. Nē, nē, nodevības, sūdzību vai nomelnošanas tur nebija! Kad viņi par kādu bija savākuši datus, tad zvanīja, vai tā ir.

Paldies Dievam, ka tam, ko atbildēju, viņi ticēja, un nekas sliktš nevienam nenotika. Piemēram, es jau neteicu, ka kāds bijis aizsargs vai leģionārs. Man tas ļoti gāja pie sirds, ka viņi paklausīja tam, ko teicu. Es

pats kādreiz, kad gāzu podus vai izteicos aplami, gaidīju, vai tad par mani nebūs ziņots. Bet jutu, ka pagasta esmu viens pats ar viņiem sakārā, un tas mani apmierināja. Tā visi, par kuriem čeka interesējās, varēja dzīvot droši, un neviens netika aiztikts. Nebija jau vairs tik traki, kā runāja, – nagu maucēji tolaik čekā nestrādāja.”

„NEKAS NAV SLĒPJAMS”

Par savu aģenta kartīti I.Puķītis ir zinājis. „Man noslēpumu nav – zināju, kā tas viss notiek. 90. gados, kad Latvija jau bija izcīnīta, es biju pensijā un sāku strādāt baznīcā. Atbrauca viens svešs Kuldīgas policists formā un stāstīja, ka es arī tai kartotēkā esot. Gandrīz kā kautrēdamies sacīja, lai nevienam to nesaku. Es sapratu, ka viņam ir dati par visiem, kuri Kuldīgas rajonā bija, un ka viņš visus apbraukāja. Pirmāk piezvanīja, tad baznīcā satikāmies, un viņam pateicu to pašu, ko tagad: kas es biju un kā tur (čekas maišos – aut.) varēju būt ticis iekšā.

Bet ziniet – savulaik es iestājos LNNK un biju viens no pēdējiem Kuldīgas nodaļas vadītājiem. No Valtaikū braucu uz sanāksmēm Rīgā un esmu viens no tiem pirmajiem, kuri neatkarīgo Latviju atjaunoja. Jelgavā viens leitnants no šiem arī pārnāca mūsu kustībā! (Smejas.) Pēdē-

jais zēns, ar ko runāju Kuldīgā, bija tāds pajauns. Es teicu: „Nāc tu arī pie mums!” Viņš atbildēja, ka vieta jau tukša nepaliks.”

Vai Atmodas laikā VDK neinteresējās par LNNK dalībniekiem? „Vai, nē, tad jau visa interese beidzās! Tas pielika punktu.”

LUSTRĀCIJU VAJADZĒJA SEN

„Čekas maiši tika cilāti jau pārdesmit gadu, un sen jau vajadzēja tos atvērt. 90. gados runāja par lustrāciju**, bet īsti tam nepiegriciza vērību, un tā tas karājās gaisā. Daudzi būtu paši pieteikušies, un ar to būtu bijis āmen! Es arī būtu pateicis, kādā sakārā esmu tur iekšā, – mierīgi!

Bet, ko tagad no tiem maišiem grib dabūt, nezinu. Varbūt vajadzēja, kā viens deputāts teica, iznest Doma laukumā un sadedzināt. To Stūra māju arī varēja no-graut, lai ne puteklis no viņiem nepaliek! Tagad drīzāk jādomā, vai nebūs atbēdības. Vairums jau to uztver saprātīgi, bet pa baru kāds dullais var gadīties.”

* Pilsoņu kongress bija Atmodas vainagojums. 1990. gadā to izveidoja sabiedriskas un politiskas organizācijas, lai tiesiski atjaunotu 1918. gadā dibināto Latvijas valsti.

** Lustrācija – likumīga iespēja VDK savervētajiem cilvēkiem sadarbotību brīvprātīgi atzīt, nožēlot un tā morāli atīrīties. Viņu vārds netiek izpausts, pārējie aģenti tiek publiskoti. Pēc 2. pasaules kara tā noticis vairākās Eiropas valstīs.

Toreiz Vēsma neesot sapratusi, ka runā ar VDK darbinieku. Domājusi, ka milicijā viņu izjautā milicis.

Vēsmas Gobzemes aģenta kartīte uzrakstīta 1979. gadā, kad viņa bija Kuldīgas grāmatnīcas vadītāja. Kā vervētājs minēts Rodionovs. Aģentu uzņēmt Kuldīgas nodaļas uzskaitē uzdevis un parakstījis majors Rusmanis.

Nezina, ka runā ar čekistu

VĒSMA GOBZEME, kura ilgus gadus Kuldīgā strādājusi grāmatnīcās, par savu kartīti uzzinājusi pēc t.s. maišu atvēršanas. Viņa zina, ka tur nonākusi Amerikas brauciena dēļ.

LAIPNI AIZ SLĒGTĀM DURVĪM

Vēsmas tēvamāsa 2. pasaules kara laikā aizbēgusi uz Vāciju, vēlāk pārcēlusies uz Ameriku. 1977. gadā tante brālameitu uzaicinājusi ciemos. „Man bija 37 gadi. Strādāju grāmatnīcā. Nopriecājāties, bet nezināju, kas jādara. Gāju uz miliciju jautāt, un uzaicinājums tur bija jāatstāj. Pēc gada atnāca pavēste, ka jāierodas milicijā. Uzveda trešajā stāvā, aizslēdza kabineta durvis. Visapkārt bija dažādi aparāti. Tagad saprotu, ka saruna droši vien tika ierakstīta.”

Vēsma iztaujāta, kāpēc grib uz Ameriku, jo arī Padomju Savienībā esot skaistas vietas. To vīrietis vairākkārt uzsvēris, ka nevajag uzreiz braukt pāri okeānam – lai izvēlas tuvāku valsti. Vēsma gribējusi apciemot tanti, kurai ir pāri par 70 gadiem. Vīrietis formā bijis ļoti laipns, bet slēgtās durvis radījušas satraukumu. Viņš sacījis: ja atļauja tiks dota, būs jāievēro noteiku-

mi – izņemot tanti, citiem neko nedrīkst vest: ne mantas, ne vēstules ar sveicieniem. Ciemoties drīkstēšot tikai Milvkoks pie radniecības. Arī latviešu pasākumus aizliegts apmeklēt. Vēsma parakstījusies, ka nosacījums ievēros.

MASKAVĀ SAŅEM VĪZU

Uz ottru sarunu V.Gobzeme uzaicināta martā, tas pats vīrietis iedevis atļauju, ar kuru Maskavā braukt uz ASV vēstniecību pēc vīzas. Jāizbrauc līdz 1. maijam, jo vēlāk atļauja nebūs derīga. Vīrietis arī palīdzis, lai viņam atved dzīnsa bikses. Maskavā pirmajā reizē garās rindas dēļ vēstniecībā nav spējusi tikt. Nākamreiz Maskavas radniecē rindu ieņēmusi iepriekšējā vakarā, un Vēsma dokumentus nokārtojusi. Iedota zīmīte ar telefonu, uz kuru jāzvana Amerikā.

KĀDS SEKO PA PĒDĀM

Ziņa, ka Vēsma brauks uz Ameriku, Kuldīgā izplatījies. Tā kā Milvkoks dzīvojuši daudz kuldīdznieku radi, vairāki lūguši aizvest rakstainus cimdus, dzintara krelles utt. Dažas mantas Vēsma paņēmusi, bet ne vēstules un zīmītes.

24. aprīlī viņa aizlidojusi. Vairākos latviešu pasākumos tomēr piedalījies. Kopā dziedāta neatkarīgās Latvijas himna. Turienes latvieši neesot ticējuši tam, kāda ir dzīve Padomju Latvijā: ka te ir, ko ēst, ka kultūras dzīve ir arī labi notikumi. Amerikā Vēsma apskatījusi daudz skaistu vietu un sapratusi, ka kāds vīrietis viņu izseko, jo ceļā gadījies vairākkārt.

VDK VISU JAU ZINA

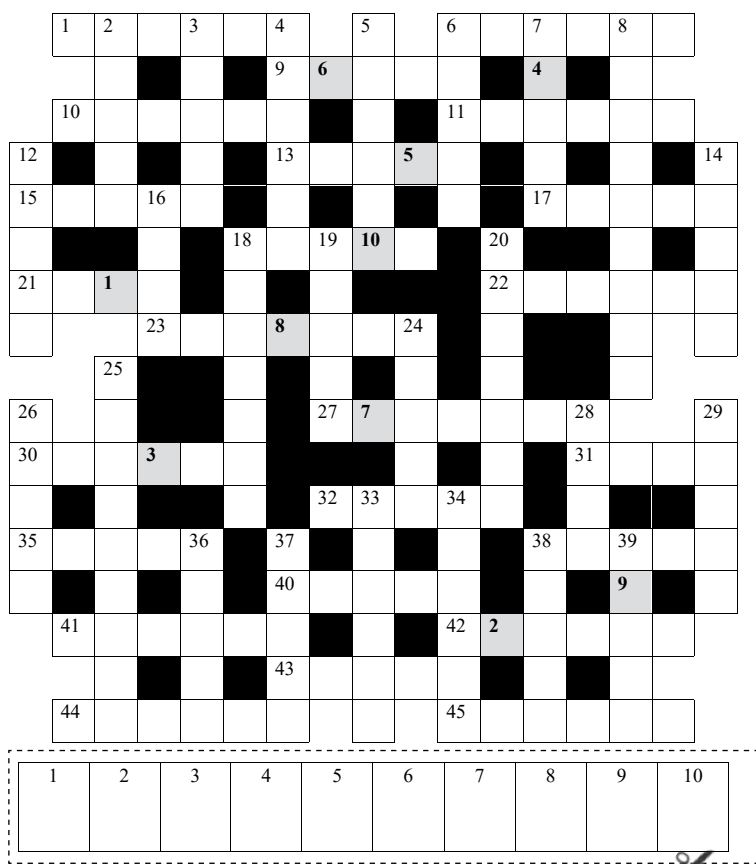
Pēc atgriešanās V.Gobzeme atkal saukta uz miliciju. Nu jau cits formā tērpts vīrietis, uzvārds Rodionovs, laipni izjautājis, kā viņa jutiesies tur, ko stāsta šeit. „Jautāja, vai esmu kādam ko aizvedusi. Teicu, ka ne, bet viņš jau zināja, kam kas nodots un ka piedalījies pasākumos.” Ne par vienu konkrētu cilvēku nekas neesot prasīts.

Toreiz Vēsma tā arī neesot sapratusi, ka runā ar VDK darbinieku. Par politiku neesot interesējusies, saskarsmes ar miliciju nav bijis, tādēļ domājusi, ka viņu izjautā milicis. Arī to, kādēļ kartītē norādīts segvārds Baiba, viņa nezina. Vēsma spriež, ka kartīte droši vien nolikta rezervē, lai par kādu izprašātu, ja rastos vajadzība. Bet tāda reize neesot pienākusi.

Uzklausīja Jolanta Hercenberga, Dina Poriņa un Daina Tāfelberga.

KRUSTVĀRDU MĪKLA

Veidojusi Anda Straume.

Risinājumu gaidām līdz 20. februārim.

Horizontāli: 1. Vītenaugs. 6. Mākslas stils. 9. Ziediem rotātu ratu rindu brauciens. 10. Japānas ķirsis. 11. Valsts Āzijā. 13. Klaja, kokiem neapaugusi platība, laukums. 15. Kalnaina sala Vidusjūrā. 17. Divu vai vairāku lielumu saskaitīšanas rezultāts. 18. Teikt, sacīt. 21. Poļu kungs. 22. Nošķirt, norobežot no apkārtējās vides. 23. Šķērējtiesnesis. 27. Spuraini dažu augu salmi. 30. Mirdzēt, spīdēt. 31. Vārava. 32. Katoļu garīdzniece. 35. Graudaugi, no kuriem iegūst miltus rupjmaizes cepšanai. 38. Kinomākslas darbs. 40. Abavas pieteka. 41. Žņaudzējčūska tropos. 42. Kūniņas aizsargapvalks. 43. Rīgas pilsētas daļa. 44. Klausu darbu uzraugs muižā. 45. Sienot savienot, sastiprināt.

Vertikāli: 1. Telpa teātrī, kinoteātrī, kur publika var uzkavēties starpbrīžos vai pirms izrādes sākuma. 3. Spēks, spēja. 4. Spiļarkla lemeša zari. 5. Saturnējis koka gabals. 6. Sporta veids. 7. Logu stiklotās daļas. 8. Konditorejas izstrādājumi. 12. Tāds, kam žēl dot ko citam. 14. Iešanas, skriešanas pārvietošanās veids. 16. Donavas pieteka. 18. Saldais ēdiens. 19. Tādas, kas nav dārgas. 20. Dziļa cieņa, godbijība, bijība. 24. No kokiem attīrīta taisna, šaura josla mežā. 25. Valsts Skandināvijā. 26. Reckli veidojošs produkts no jūras aļģēm. 28. Sena indiāņu cilts. 29. Iejūga piederums. 33. Īss, resns koka stumbrs gabals. 34. Pārgalvīgas. 36. Pareizticīgo svētbilde. 37. Sakaru iestāde. 38. Reāls, paties notikums, īstenības parādība. 39. Šaura auduma sloksne.

Pareizā atbilde: **OFIOLATRIJA** (religiōza čūsku pielūgšana).

Atbildes. **Horizontāli:** 3. Bakara. 5. Smilga. 8. Urāns. 10. Kapenes. 12. Oklenda. 15. Efors. 16. Iesnas. 19. Asaras. 22. Tubings. 23. Akiba. 24. Anona. 25. Krancis. 26. Skarbs. 29. Argosa. 32. Morss. 34. Atradne. 35. Partija. 36. Spata. 37. Asmenis. **Vertikāli:** 1. Saime. 2. Ogove. 4. Rauste. 6. Musons. 7. Taure. 9. Udena. 11. Nuta. 13. Lajs. 14. Koriāndrs. 16. Ilkss. 17. Sebha. 18. Staks. 19. Asosa. 20. Rondo. 21. Sanga. 27. Kioto. 28. Rucava. 30. Gļotas. 31. Skaja. 32. Miests. 33. Sipaji.

Pareizi atbildējuši: Vizma Dzalba, Bruno Mekšs, Gunta Vāciete, Helēna Remerte, Ojārs Silkans (Alma Bredovska pareizi atminējusi iepriekšējo mīklu).

Atminējumu, izgriezto no laikraksta (ne kopētu), sūtiet uz redakciju *Krustvārdu mīklu konkursam, Kurzemnieks*, 1905. gada ielā 19, Kuldīgā, LV-3301, vai iemetiet redakcijas vēstuli kastītē.

Februāra uzvarētājam dāvana gādāta sadarbībā ar salonveikalu *Akcents*.

VALODNIEKS

Kurzemieka konkursā tiek publicēti izteicieni un jēdzieni. Precizāko skaidrojumu autori (var pievienot arī piemēru pilnā teikumā) ik pēc trim mēnešiem saņems balviņu.

Teiciens neuzvaramā armāda – ko tas nozīmē?

Atbildes līdz 20. februāra 12.00 sūtīt e-pastā: redakcija@kurzemnieks.lv.

Atbilde.

Ingars Neimanis skaidro: „Ar teicienu *vieta zem saules* es saprotu katra cilvēka izvēlēto vietu, kas viņam patīk, viņu apmierina, vietu, kurā viņš jūtas ērti, ko ir atradis, izcīnījis vai ieguvis ar savām zināšanām, spējām, prasmēm vai laimīgas apstākļu sakritības ceļā. Arī daudzos mākslas darbos šis teiciens tiek izmantots. Piem., latviešu režisors Augusts Sukuts 1981. gadā uzņēma dokumentālo filmu *Vieta zem saules*. Savukārt baltu valodās visa *pasauļe* (lietuviešu *pasaulis*) tiek saprasta kā *vieta zem saules* pretstatā *viņsaulei*, kur mīt mirušo dvēseles jeb velji.”

Lastītāja Anita Eglīte raksta, ka šo teicienu lieto, lai apzīmētu tiesības uz eksistenci, uz iztikas līdzekļiem. Izteiciens pirmoreiz esot parādījies franču zinātnieka Paskāla 1670. gadā izdotajā grāmatā *Domas par reliģiju*, bet plaši ieviesies pēc Vācijas valsts darbinieka Bernharda Bīlova runas Vācijas reihstāgā 1897. gadā, kurā viņš teicis: „Mēs nevienam negribam iedzīt ēnā, bet prasām arī savu vietu zem saules.”

Konkursu atbalsta *Micrec.lv*

JAUNS UN TALANTĪGS

Ar trombonu iedzīt naglu

Skrundenieks Kristis Daubaris Amsterdamā apgūst džeza trombona spēli. Nesen viņš atbraucis uz Latviju, lai piedalītos koncertā *Džems ar Ventspils bigbendu* un apciemotu ģimeni.

„Visvieglākais veids, kā iemācīties valodu, ir runāt; vieglākais veids, kā iemācīties džeza, ir spēlēt,” saka skrundenieks, topošais trombonists Kristis Daubaris.

Krista Daubara arhīva foto

„Biju nonācis pie idejas, ka man sevi vairāk jāpiespiež, ka vajag lielāku piedzīvojumu. Gribējās izsviest sevi no komforta zonas. Man nekad nav patikušas lielas pilsētas, bet tagad tādā atrodos. Kad esmu Nīderlandē, novērtēju Latviju un to, kā cilvēki šeit dzīvo. Katru reizi atbraucu ar domu, ka gribu atgriezties.”

Amsterdamā Kristis arī strādā mazā viesnīcā par mēnēdzeri. Brīžos, kad vēlas atpūsties, dodas uz kinoteātri, kur iegādāties abonementu. Vēl viņu interesē vēsture, galvenokārt Otrais pasaules karš.

SKATĪTIES PLAŠĀK

„Četrus gadus mācījos Ventspils mūzikas vidusskolā. Nīderlandē šis ir pirmais gads, vēl trīs priekšā. Latvijā situācija ar džeza trombonistiem ir sērīga, bet Amsterdamā ir viena no labākajām skolām Eiropā. Vairāki pedagogi tur mācījušies un pastūma mani tajā virzienā.”

Uz mājām atbraukt iznāk diezgan bieži: „Pēc Jaunā gada biju uz nedēļu un sapratu, ka tas par ilgu. Ja sāc veidot karjeru, tad nedēļu sevi no visa izsviest nevar. Labāk atbraukt biežāk, bet uz īsāku laiku. Amsterdamā ar džeza mūziku veidoju savu reputāciju. Ja ar mūziku kaut ko sasniedz tur, tas nenozīmē, ka tas kaut ko nozīmēs Rīgā. Ja gribu atgriezties, tad skolas laikā periodiski jāveido projekti, lai iekļūtu Latvijas aprītē.”

lielākās ambīcijas būtu radīt mūziku pašam, un savu dzīvi redzu Latvijā.”

IZAICINĀJUMS – MŪZIKĀ PATEIKT DOMU

Spēlējot trombonu, izaicinājums esot saprast, kura nots jāspēlē: „Ar lūpām jātrāpa pareizajā skaņu rindā un jāzina, kurā pozīcijā nots atrodas. Joprojām dažreiz cīnos par precīzu intonāciju, jo viss jānosaka pēc dzirdes. Ir milzīga atšķirība, vai spēlē klasisko mūziku vai džeza. Vieglāk to salīdzināt ar valodu. Iemācīties kaut ko tehniski – tas ir kā mācīties vārdus, bet tad censties tos salikt frāzēs un teikumos. Tagad māku daudzus vārdus un frāzes, bet pateikt domu, kas aizķers klausītāju, ir izaicinājums. Džezs ir improvizācijas mūzika – liela daļa top uz vietas. Grūti klausītājiem pateikt ko tādu, kas viņos rezonētu.”

Dažreiz iesāktu griboties pamest: „Bet māksla ir urbties savam pesimismam cauri un vājuma brīžos neuztvert. Ja centies ko sasniegt, agri vai vēlū tas periodiski kaitinās, bet tas ir normāli. Amsterdamā esmu neilgi, un ar kursabiedriem veidojam tādas mūziķu sastāvus, lai spēlētu priekā pēc un progresētu. Visvieglākais veids, kā iemācīties valodu, ir runāt; vieglākais veids, kā iemācīties džeza, ir spēlēt.”

„Trombonu uztveru kā savu pagarinājumu un izmantoju kā āmuru, lai klausītājā iedzītu naglu.”

DŽEZS, OLĪVAS UN GARNELES

„Esmu ievērojis, ka džeza koncertos apmeklētāji ir paši tā spēlētāji, jo tā ir intelektuāla mūzika un pie tās jāpierod, un, jo vairāk to izprot, jo vairāk sāk patīkt. Ar džeza ir kā ar olīvām: ja ēdīsi pirmo reizi, var negaršot, bet ar laiku sāk to specifisko garšu izbaudīt. Cilvēki arī Latvijā pieraduši pie skaistas melodijas, ko var nodungot, bet pēc džeza koncerta to vienmēr nevar nodungot. Veids, kā piepildīt džeza koncertzāles un cilvēkus mūzikā izglītot, ir sākt ar bērniem. Jābeidz viņus barot ar kartupeļiem – var piemest kādu garneli klāt, lai ir kas jauns. Veids, kā pacelt latīņu Latvijas mūzikā, ir klausītājus no bērnu dienām radināt pie vēl kā, ne tikai pie kartupeļiem vien.”

Anna Bivbāne

VĒSTURE

Nīkrāce cauri gadsimtiem

Santa Lenčberga (Šteigmane)

1987. gadā F.Deglava astoņgadīgo skolu pabeidza Santa Šteigmane. Mācības viņa turpināja Skrundas vidusskolā, tad Jelgavā ieguva augstāko izglītību. Kad Santa beidza studijas Latvijas Lauksaimniecības universitātē, viņa ar ģimeni atgriezās Nīkrācē.

DARBS PAŠVALDĪBĀ

Sākumā Santa strādāja zemnieku saimniecībā *Lankalni*, tad Nīkrāces pašvaldībā par sekretāri, pēc tam pieņēma izaicinājumu galvenās grāmatvedes amatā. 2005. gadā viņa otrreiz kandidēja pašvaldību vēlēšanās, un iedzīvotāji Santu ievēlēja par Nīkrāces pagasta padomes priekšsēdi. S.Lenčberga atceras: „Izstrādāju Nīkrāces pagasta attīstības programmu. Tā bija liels palīgs – kā ro-

kasgrāmata, pildot priekšsēdētājas pienākumus, jo, stājoties amatā, viena no prioritātēm bija panākt efektīvu pašvaldības darbību. To, ka visas nozares ir vienlīdz svarīgas, zināju jau sākumā, jo pašvaldību salīdzināju ar riteni, kurā visiem spieķiem jābūt vienlīdz spēcīgi nospriegotiem. Mans skatījums: ja kāds spieķis ļodzīsies, var izveidoties pavisam nederīgs braucamais. Ar tādu tālu netikt.”

KOPĀ AR IEDZĪVOTĀJIEM

Izvērtējot pagasta padomes budžetu un kredītsaistības, S.Lenčberga sapratusi, ka jāmeklē citas iespējas, kā infrastruktūru saglabāt un arī attīstīt. „Tādu iespēju atradām, piedaloties valsts un Eiropas fondu konkursos. Esam saņēmuši naudu ūdenssaimniecības sakārtošanai Lēnu un Dzeldas ciemā, vietējā saieta nama izveidei.

Aktivitātēs plaši iesaistījām iedzīvotājus, kuri realizēja projektus – labiekārtoja māju apkārtni un rotaļu laukumus. Kad pašvaldība par novada infrastruktūras uzlabošanai piešķirtajiem līdzekļiem nomainīja septiņu daudzdzīvokļu namu jumtu, iedzīvotāji pēc pašu iniciatīvas nokrāsoja trīs namu fasādi. Liels paldies jāsaka Nīkrāces jauniešiem, kuru idejas un enerģija pagasta padomi pārliecināja, tā tika uzrakstīts projekts gājēju pārejai Dzeldas ciemata centrā, bērnu rotaļu iestābai skolā, aktīvās atpūtas takai *Septiņjūdžu mežs*. Izveidots jauniešu iniciatīvas centrs, kopā apzālums pagasta centrs, ierīkota atpūtas vieta, organizētas vasaras nometnes.

Par vislielāko ieguvumu uzskatu ļoti labo kopdarbu ar pamatskolu. Esam izveidojuši pagasta simboliku un karogu, kopuši

savas tradīcijas un veidojuši jaunas. Atbalstījām Jāņa Blūma ideju radīt piemiņas sienu par godu Oskara Kalpaka vienībai un Jāņa tēvam Paulim Blūmam, un tagad katru gadu 3. martā dodamies turp uz atceres pasākumiem,” tā pirms reģionālās reformas stāstīja S.Lenčberga.

DOMĀ PAR SKOLAS NĀKOTNI

Administratīvi teritoriālā reforma pagasta dzīvi nemainīšot, vienīgi pārvaldes kārtību, S.Lenčberga uzskatīja 2009. gadā. Daudz vairāk uztraucot pārkārtojumi izglītības sistēmā, jo nepietiekamā skolēnu skaita dēļ Nīkrāces vārds laiku pa laikam pavidējis starp slēdzamajām skolām. Taču skolas vadība iesaistoties projektos, lai jaunās nīkrācnieku ģimenes nebēgtu prom, lai pievilinātu bērnus no citiem pagastiem un šo reformu

sagaidītu bez bēdām. „Skola mums ir jauna, glīta un labiekārtota. Nebūtu prāta darbs to tagad aizvērt un vēlāk domāt, kā atjaunot,” tolaik teica priekšsēde.

Nīkrācē tāpat kā citur demogrāfiskā situācija pasliktinājās 90. gadu vidū, bet kopš 2000. gada ir nedaudz uzlabojusies. Darba vietu skaits šajā laikā nav samazinājies. Ap 20–30 nīkrācnieku lielākas peļņas nolūkos bija aizbraukuši uz ārvalstīm. Pēc statistikas bezdarba līmenis tolaik bija 5%, taču faktiski darba netrūkstot – drīzāk esot grūti strādniekus atrast. Pašvaldība bija sākusi apjomīgu pagasta sakopšanu, bet izrādījies, ka nav, kas grib strādāt. Lai rastu enerģiju un dzīvesprieku, jāsāk ar vides sakopšanu, uzskatīja S.Lenčberga.

PIRMS 20 GADIEM UN TAGAD

Izaicinājums izrādījās pareizais ceļš

1999. gada 2. februārī Kurzemniekā bija rakstīts, ka Kuldīgā atvērts privāts ģimenes ārstu doktorāts. Pēc 20 gadiem pacienti joprojām te nāk pie ārstiem, un doktorāta īpašniece, ārste Rūta Eglīte atklāj, ka satraukums par izdošanos bijis, tomēr veselības aprūpē ieviestās krasās pārmaiņas izrādījušās cilvēkiem tīkamas.

KĀ CELMLAUŽI

„Tas bija kaut kas jauns ne tikai Kuldīgā, bet arī visā valstī,” atceras R.Eglīte. „Bijām celmlauži jeb paši pirmie, kuri iesāka veidot ģimenes ārstu praksi, kurā cilvēki varēja izvēlēties, pie kura ārsta pierakstīties. Līdz tam darbojās poliklīnikas, kurās katram bija jāiet pie sava iecirkņa ārsta. 1995. gadā manam vīram Ivaram Eglītim radās ideja ieviest Latvijā jaunu ģimenes ārstu finansēšanas modeli, kas adoptēts pēc citu valstu pieredzes. Ar izstrādātu finansēšanas modeli Latvijai viņš devās pie veselības ministra Pētera Apīņa. Ministrs akceptēja, ka valsts medicīnai jeb poliklīnikai kā alternatīvu var veidot šādu kapitācijas metodi. Tā no iecirkņa terapeitiem varējām pārtapt par ģimenes ārstiem. Cītīgi mācījāmies infekciju slimības, iekšējās slimības, ķirurģiju, bērnu slimības, traumatoloģiju, neiroloģiju, likām eksāmenus. Dabūt ģimenes ārsta sertifikātu – tas bija kā otrreiz pabeigt augstskolu.

Ideja par doktorātu radās ģimenē. Ar Ivaru mājās runājām, ka starp ārstu un pacientu vajag personiskāku, konfidencialāku attieksmi. Tas nozīmēja, ka doktorātā māsa nestrādāja vienā kabinetā ar ārstu. Nereti poliklīnikā biju ievērojusi, ka brīdī, kad māsa iziet no kabine-

ta, pacients cenšas ātri pateikt kaut ko vai paprasīt, ko negrib, lai vēl kāds dzird. Kad doktorātu atvērām, bailojāmies, kā tas aizies. Tas bija neierasti arī pacientiem – domāšana tolaik bija citādāka. Vēlāk pie mums kolēģi brauca no visas Latvijas, pat no Latgales. Ģimenes ārstu asociācijas vadītāja, daktere Sarmīte Veide nāca skatīties, kā mēs strādājam, jo tas bija kaut kas neredzēts. Rīgā toreiz privātprakse bija tikai dakterim Lasmanim.”

NEMĪTĪGI IEVIŠ KO JAUNU

Doktorātā toreiz strādājuši četri ārsti: R.Eglīte, Laima Briška, Jolanta Klauga un Aigars Pūpols. *Kurzemniekā* toreiz rakstīts, ka tās ir Eiropas standartiem atbilstošas telpas. To, ka toreiz ārstniecības iestādēm tādas nebija raksturīgas, apliecina R.Eglītes stāsts: telpu pieņemšanā viens no valsts komisijas locekļiem teicis, ka kaut kas viņam te nepatīk. Kas tieši, nevarot pateikt, bet neizskatoties kā medicīnas iestādē... Mēs jokojām, ka viņam nepatīk, ka tas nav viņa doktorāts.

„Pirmajā dienā pirmais stāvs bija pilns ar ziediem. Jūtāmies priecīgi, jo cilvēki nāca, pierakstījās un mēs sapratām, ka šī lieta aizies,” saka R.Eglīte. „Vēlāk no Rīgas pie mums atnāca daktere Zanda Zaure, palīdzējām viņai izveidot prak-

si. Tāpat no Rīgas atnāca daktere Vija Supe-Ābele. Pacientu skaits auga, un telpas nav lielas, tādēļ viņas izveidoja savu privātprakti. Te strādājuši arī ginekologi, pacientus pieņēmuši 12 dažādi speciālisti. Arī speciālistu pieaicināšana ir mūsu ieviests jaunums. Pirmie sākām šeit ņemt asins analīzes – iepriekš to varēja tikai laboratorijā.

Šajos gados daudz pārmaiņu bijis. Divreiz telpas remontētas, nomainītas interjers, tostarp mēbeles. Izjūtam, kā ārsta ikdienā ienācis internets: ieviesta e-veselības sistēma.”

MAINĪJUŠĪES ĀRSTI UN PACIENTI

Pašlaik doktorātā darbu sākusi rezidente daktere Zaiga Rone, bet kopš atvēršanas pacientus joprojām pieņem trīs ārsti. „Viņu pieredze ir nozīmīga. Studiju laikā kāds pasniedzējs mums, toreizējiem studentiem, teica: pienāks brīdis, kad pie mums pa durvīm nāks pacients un mēs, uzmetot acis, 85% gadījumu spēsim noteikt, kas viņam kais,” atceras R.Eglīte. „Tas brīdis laikam pienācis. Daudz var noteikt jau pēc gaitas un izskata. Pa 20 gadiem arī pacienti mainījušies: kļuvuši ziņošāki, nedaudz prasīgāki.”

Jolantas Hercenbergas teksts un foto

„Kad Kuldīgā atvērām pirmo privātprakti, nezinājām, vai kāds cilvēks vispār atnāks. Pēc terapija, kurš pieņem poliklīnikā, doktorāts un ģimenes ārsts šķita kas ļoti neierasts,” atceras daktere Rūta Eglīte.

Doktorāta atvēršana 1999. gadā.

Katrai paaudzei cita pieeja

Lauksaimniecības tehnikas un servisa uzņēmumu *Silja*, kas Latvijā ir viens no visvairāk pieredzējušajiem, dibinājusi kādreizējā skrundeniece SILVA JEROMANOVA-MAURA. Viņa stāsta, kādas ir uzņēmuma pamatvērtības un kā šis laiks mudina mainīties.

Kādas ir izjūtas, vadot uzņēmumu, kuram tik liela pieredze?

Izjūtas neapšaubāmi ir labas, bet viegli tas nav. Nupat ikgadējā sapulcē secinājām, ka šī ir trešā krīze, kurai ejam cauri. Katru nākamo pārvarēt ir mazliet vieglāk, jo ir pieredze, kā to dara, un uzkrāts arī drošības slānis. Bet tirgus ir mazs, piesātināts, Eiropas fondu ietekmēts, tāpēc uzņēmuma vadība ir sarežģīta.

Šobrīd tirgū darbojas četras paaudzes vienlaikus ar dažādām vērtībām un principiem, tādēļ vienā uzņēmumā katrai paaudzei nepieciešama cita pieeja. Tādēļ vadīšana ir liels izaicinājums. Arī iepriekš tirgū bija dažādas paaudzes, bet intervāli starp tām kļuvuši īsāki, un lielākā problēma tā, ka vērtības ļoti atšķiras. Tas darbā traucē. Kādreiz uz korporatīvajiem pasākumiem visi gāja, bet nu paaudzei, kas ienāk darba tirgū, ir citas vērtības. Vajadzīga citādāka algas politika, bonusi. Jaunajiem ir cita izpratne par pienākumu, par elementāru atbildības izjūtu.

Kā jūsu uzņēmums audzis?

Kā parasti, zīmēju attīstības līkni, jo svarīgi ir nevis iet stāvus kalnā, bet pa trepīti uz augšu un stabilizēties. Tas nozīmē investēt biznesā, tad darbiniekos, tad atkal biznesā. Pa tādu trepīti ar dažu gadu atrāvieniem iet uz priekšu. Krīze ir laiks, kad jāveido kas jauns, jo intensīva darba tad nav un būvniecības izmaksas ir zemākas. Tas nozīmē, ka labajos gados jāuzkrāj, lai tad, kad grūtāk un kad darbiniekiem brīvākas rokas, var intensīvi iesaistīties pārkaršanas procesā.

Ar ko krīzes saistītas?

Tās nav saistītas ar mūsu uzņēmumu vien – tās ir globālas un agri vai vēl skar jebkuras nozares uzņēmumu. Pirmā bija Krievijas krīze 1997.–1998. gadā, kas uz mūsu biznesu ietekmi atstāja 1999.–2000. gadā. Bija 2007., 2008. – treknie gadi, kas nākamās divas mums lika biznesā ieviest korekcijas. 2013. un 2014. gadā nebija Eiropas fondu naudas, un tas atstāja zināmu ietekmi. Tas, kas šobrīd ekonomikā notiek visā Eiropā, ietekmē arī mūs. Piemēram, sankcijas pret austrumu tirgu.

Kas uzņēmuma vadīšanā ir nemainīgās vērtības?

No pirmās dienas pati lielākā vērtība ir darbinieks, un tas ļāvis visas krīzes izturēt. Tāpēc cilvēki pie mums ir ilgu laiku. Budžetu veidojot, es nedomāju par to, cik daudz varēsim apgrozīt un ātri nopelnīt, bet vados pēc tā, cik es gribētu, lai darbinieki saņem par paveikto. Šai sadaļai pieeja ir no cilvēciskās, nevis biznesa puses.

Līdz ar kādas filiāles dibināšanu mūsu biznesā nekas būtiski nemainās. Kurzemē un Kuldīgā strādājam no pirmsākumiem, jo uzņēmuma ideja ir veidot reģionālo pārklājumu. Jau iepriekš reģionālie menedžeri strādāja no centrālā biroja. Mūsu biznesā nav svarīgi, cik cilvēku ir tieši šeit, jo darbojamies visi kopā.

Kā veidojat attiecības ar partneriem?

Vienmēr esmu teikusi, ka tas ir zem mana goda – kaut ko nesamaksāt laikus vai likt partnerim vilties. Partnerus izvēlamies rūpīgi, un ar tiem, kurus esam izvēlējušies, strādājam ļoti godprātīgi. Nekad nekavējam maksājumus un cenšamies, lai otrs ar sadarbību ir apmierināts. Pirms diviem gadiem ar lielāko piegādātāju – rūpnīcu *Kuhn* – nosvinējām 20 gadu sadarbību.

Kā jūs raksturotu uzņēmējdarbības vidi savā nozarē?

Smaga. Es pat teiktu, ka negodīga. Eiropas fondu ietekmē bieži parādās tādi uzņēmumi, kas iepriekš nav strādājuši, tad piedāvā tehniku par neadekvātu cenu un likvidējas. Taču stabilie uzņēmumi daudz iegulda izglītošanā, rīko demonstrējumus, lauku dienas, piedalās testa braucienos. Esam ieinteresēti, lai pārdo tā tehnika atbilst mūsu klimatiskajiem apstākļiem. Savukārt, kad esam testējuši mašīnas, ieguldījuši naudu, apmācījuši klientus, veduši uz rūpnīcām un izstādēm, tad uzrodas dažas firmas, kurām nav servisa un kuras no dzīvokļa tehniku notirgo ļoti lēti. Viņi strādā īsu brīdi, darbojas viens vai divi cilvēki. Tā ir negatīva iezīme, bet asociācijas līmenī cenšamies to novērst.

Kādas nozarē ir jaunākās tendences?

Arī klientu saimniecībās notiek paaudžu maiņa. Ja kādreiz ļoti

„Trīs vaļi, uz kuriem cenšamies turēties, ir apmierināts darbinieks, apmierināts sadarbības partneris un apmierināts klients,” saka lauksaimniecības tehnikas tirdzniecības uzņēmuma *Silja* valdes priekšsēde Silva Jeromanova-Maura.

daudz bija jāstāsta, kā tehnika strādā un kādas ir tās priekšrocības, tad jaunās paaudzes pārstāvji jau to ir izpētījuši. Ir mobili, pārvietojami pa visu pasauli, paši apmeklē izstādes. Līdz ar to mums tikai jāpalīdz pareizi sakomplektēt konkrētajai saimniecībai visizdevīgāko un atrast labāko cenu diapazonu.

Esat iekļauti Valsts ieņēmumu dienesta baltajā sarakstā.

No pirmās dienas esam atbildīgi izturējušies gan pret valsti, gan saviem cilvēkiem. Pirms gadiem Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamerā iniciējām to, ka šāds saraksts jāveido, un tagad lepojames, ka esam tajā iekļauti. Vairākus gadus no VID saņemam pateicību par godprātīgu nodokļu samaksu, un tas motivē. Pateikt paldies ir svarīgi – uzņēmējs to gaida.

Jūs daudz atbalstāt labdarību. Kā izvēlaties, ko atbalstīt?

Sen esam iedibinājuši tradīciju, ka mums ir divas kategorijas, kurām palīdzam: vecākā paaudze un jaunākā. Cenšamies izvērtēt, kam un kāpēc palīdzēt. Bieži paši šo dāvanu pasniedzam. Pirmkārt, lai pārliecinātos, ka tiešām vajadzīgs, un, otrkārt, lai ar cilvēku būtu saikne, lai ziedošana un atbalsts nebūtu tikai formāli izpil-

nemīgi ir pārmaiņas. Ļoti daudz rūpnīcas apvienojas, un globālā krīze skar arī mūsu piegādātājus. Notiek ražotāju paaudžu maiņa. Uzņēmējdarbības vide ir intensīva, un tai nemitīgi jāseko līdzi, un svarīgi, lai mūsu kolektīvā ir daudz jauno. Viņi domā citādāk, un tas veicina attīstību.

Pēc profesijas esat skolotāja un psiholoģe. Kā nonācāt ar lauksaimniecību saistītā sfērā?

Neesmu lauksaimniecībā – esmu biznesā. Pirmo biznesu iesāku kā skolotāja: mācīju latviešu valodu krieviem. Un sajutu biznesa garšu. Tā ir cita vide, cita vilkme. Pārgāju uz to, bet no skolotājas nekur tālu neesmu tikusi, jo tā laikam ir mana misija. Arī pret darbiniekiem esmu izturējies vairāk kā skolotāja un virzītāja – cenšos izglītot. Arī klientiem rīkojam mācības. Katru gadu mūsu uzņēmumā ir daudz praktikantu – citreiz tikpat daudz, cik darbinieku. Vasarā skolēniem dodu iespēju strādāt. No uzņēmējas skatpunkta idejas finansēju izglītojo.

Kā biznesā jūtaties kā sievietē?

Man patīk, kā teica eksprezidente, kura joprojām ir mana topprezidente (Vaira Vīķe-Freiberga – aut.). Viņa uz šādu jautājumu atbildēja tā, ka nevar komentēt, jo nekad nav bijusi prezidents vīrietis. Es biznesā nekad neesmu bijusi kā vīrietis. Jūtos labi kā ikviens uzņēmējs. Bizness ir vīriešu dzimtes vārds, bet nauda – sieviešu dzimtes.

Jūsu dzimtā puse ir Skrunda. Vai ar šo vietu vēl ir saikne?

No vietas, kurā ir saknes, nekad nevar pa īstam aiziet. Dzīves lielāko daļu biju pavadījusi tur, nupat svaru kausiņš nosvēries uz otru pusi, kad esmu Mārupē. Skrunda joprojām ir mīļa: Venta, pilskalns, cilvēki, mani skolotāji. Pateicoties viņiem, esmu tur, kur esmu. Skrundas ietekme uz mani bijusi milzīga.

Kādi ir tuvākas un tālākas nākotnes sapņi?

Nupat esmu realizējusi 20 gadus lolotu sapni – esam izveidojuši Biznesa vēstniecību (vairāk www.biznesavestnieciba.com – red.). Gribam palīdzēt jaunajiem uzņēmējiem, skolēniem, studentiem. Tiem, kuri atgriežas no ārzemēm, dota tāda platforma, kur pulcēties, pamēģināt savu biznesu. Ir cerība, ka nākotnē tā dos lielu atspaidu ne tikai šejienes ļaudīm, bet latviešiem visur. Cerības, protams, ir arī pamata biznesā. Ceru, ka mana komanda, kura ir gana pastāvīga, strādās tikpat rezultatīvi un pamazītiņām augsim ar jaunām biznesa nišām, jauniem ražojumiem un tirgiem.

Jolanta Hercenberga
Silvas Jeromanovas-Mauras
arhīva foto

SIA Silja

- Uzņēmums dibināts 1995. gadā, tajā strādā ap 50 cilvēku. Centrālais birojs atrodas Mārupē, un viena no četrām filiālēm teju 15 gadus ir Kuldīgā.
- Apbalvots gan kā ģimenei draudzīgs, gan visstraujāk augošais uzņēmums, arī par ilgtspēju un citiem sasniegumiem.
- Iekļauts VID baltajā sarakstā kā godprātīgs nodokļu maksātājs.

dīts pienākums. Mēs to darām no sirds ar apziņu, ka esam palīdzējuši konkrētam cilvēkam. Mēs to nedarām tikai Ziemassvētkos, jo palīdzība vajadzīga visu gadu. Atbalsts ir dažāds. Dodam iespēju strādāt arī tiem, kurus neviens darbā neņem, jo uzskata par nederīgiem. Ļaujām sajūties vajadzīgiem. Reizēm cilvēkam izjūtas ir svarīgākas nekā nauda. Piemēram, šobrīd mūsu jaunajā *Biznesa vēstniecībā* dodam iespēju vecākās paaudzes cilvēkiem projektā *Dzīva bibliotēka*, kurā viņi dalās pieredzē ar jaunajiem.

Kas darbā rada prieku?

Tas, ka nekad nav garlaicīgi, jo

PĀRDOD

AUDI 80 B4, TA 18.10.2019., braukšanas kārtībā, 1993, cena 350 eiro. Tālr. 27474982.

Veikalā **Dagus**, Liepājas ielā 51, Kuldīgā, apjomīgas sieviešu **VIRSJAKAS, KLEITAS, BIKSES, APAVUS. SEGAS.**

SIA **AJG plus** – sazaģētu lapkoku nomaļu **MALKU**. Tālr. 29399939.

Sausu **MALKU** maisos. Tālr. 26544462.

Sausu, skaldītu **MALKU**. Tālr. 27885688.

Ar piegādi pārdod visu veidu **MALKU**. Tālr. 29249578.

Sausu, skaldītu **MALKU**. Tālr. 29752090.

Sausu meža **MALKU** maisos, cena 2,50 eiro. Sadarbojas ar sociālo dienestu. Tālr. 24957247.

Skaldītu **MALKU**, piegādā. Tālr. 29428876.

PĒRK

Vēlos iegādāties **MĀJU** Kuldīgā, var remontējamu. Tālr. 29621515.

AUTOMAŠĪNAS. Tālr. 25669128.

TRAKTORUS, PIEKABES, lauksaimniecības **INVENTĀRU**. Tālr. 26104984.

Z/s **SMAIDAS** pērk **MĀJLOPUS**. Tālr. 29437251, 28393052, 63341221.

SIA **Valinda** – **LIELLOPUS, JAUNLOPUS** dzīvsvārā. Tūlītēja samaksa. Tālr. 29434034.

Veco **PAPĪRNAUDU**, figūriņas, traukus, apbalvojumus, foto. Tālr. 26499892.

RAGUS. Tālr. 22048516.

IZĪRĒ

GARĀŽU Egļu ielā. Tālr. 29710270.

DAŽĀDI

KULDĪGAS AUTOSKOLA aicina pieteikties 95. koda (dienas grupai), kā arī A, B, BE, C, CE autovadītāju kursiem Kuldīgā. Sākums 19. februārī. Sīkāka informācija pa tālr. 29491388, 29182826.

MODRA AUTOSKOLA rīko A, B (20.02.), C (8.03.), CE autovadītāju kursus Kuldīgā, Pētera ielā 5. Tālr. 26120089.

SIA **Bērzi plus** notīra krūmu **APAU-GUMU** no laukiem un grāvjiem. Pērk zarus šķeldošanai un cirsma izstrādei. Tālr. 29150380, 26458900.

SVEASKOG
BEZ MAKSAS ATTĪRA
NO KRŪMIEM
laukus un citas
aizaugušas platības.
PĒRK
zarus, cirsma atlikumus,
šķeldojamu materiālu.
ĀTRA SAMAKSA.
25 622 293 (Āris)

Gaida uzņēmējus un jaunas biznesa idejas

No 1. līdz 20. martam Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras (LIAA) Kuldīgas biznesa inkubators pieņems pieteikumus dalībai inkubācijas un pirmsinkubācijas programmā.

Pirmsinkubācijai var pieteikties biznesa ideju autori. Gan fiziskām, gan juridiskām personām sešus mēnešus tiek sniegts atbalsts: iekārtotas darba telpas, mentoru un citu uzņēmēju padomi, semināri par dažādām tēmām, vērtīgi kontakti.

Inkubācijā aicināti uzņēmumi,

kas nav reģistrēti ilgāk par trim gadiem. Te papildus pirmsinkubācijas atbalstam dalībnieks saņem 50% līdzfinansējumu pakalpojumiem, piemēram, grāmatvedībai, telpu noma, dizainam, mārketingam, tehnoloģiskajām konsultācijām un prototipu izstrādei, sertificēšanai, laboratorijai utt. Tāpat var pretendēt uz 50% atbalstu (līdz 5000 eiro) inventāra un izejmateriālu iegādei.

Pašlaik inkubatorā darbojas 36 dalībnieki no Kuldīgas, Skrundas un Alsungas novada, tai skaitā

21 inkubācijas programmā un 15 pirmsinkubācijā. Dalībnieku vidū ir kafijas grauzdētava *Curonia*, bērnu apģērba zīmols *Krik-sis*, kafejnīca *The Marmalade*, dzirkstošā vīna un sidra ražotāja *Kabiles muižas vīna darītava*, Alsungas tējas namiņš *Sapņotava*, pasākumu dizaina uzņēmums *Andra Oto u.c.*

Vairāk e-pastā: kuldiga@liaa.gov.lv, tālr. 62400905, par LIAA biznesa inkubatoriem: <http://inkubatori.magneticiatvia.lv>.

Jana Sūrums

PSIHOLOGA PADOMS

Jāpaskaidro, ko laba uzvedība nozīmē

Kādas prasmes vairāk jāattīsta vecākiem un citiem ģimenē, lai bērnu labāk disciplinētu?

Diāna Zande, psihoterapeite

Bērns nepiedzimst ar zināšanām, kas ir laba uzvedība. Arī 15 gados viņš to nezina, un es arī nezinu, kamēr man precīzi nepasaka, ko tas sevī ietver. Iztēlosimies: mamma divgadniekam saka, lai uzvedas labi, jo tad abi ies ārā pastaigāties vai šūpoties, vai ēst saldējumu. Ja vairāk nekādu paskaidrojumu nav, kā lai mazais saprot, vai labi uzvesties nozīmē skriet un kliegt vai pietupties stūrī un tur tupēt? Vairāk nekādu paskaidrojumu nav, kā lai mazais saprot, vai labi uzvesties nozīmē skriet un kliegt vai pietupties stūrī un tur tupēt? Vairāk nekādu paskaidrojumu nav, kā lai mazais saprot, vai labi uzvesties nozīmē skriet un kliegt vai pietupties stūrī un tur tupēt? Vairāk nekādu paskaidrojumu nav, kā lai mazais saprot, vai labi uzvesties nozīmē skriet un kliegt vai pietupties stūrī un tur tupēt?

Domājot par disciplīnu, vecākiem bieži vien nāk prātā kārtība,

režīms, robežas, armija. Jā, tā ir – disciplīna ir kārtība un skaidrība. Tas nozīmē nevis to, ka bērns ir paklausīgs un iztāpīgs jebkuram, bet to, ka viņš zina noteikumus, ko drīkst vai nedrīkst, un spēj pieņemt lēmumu rīkoties tā, lai tos ievērotu, neizdarītu pāri citiem un vienlaikus sev.

Disciplinēšana ir mērķtiecīga un apzināta noteiktu metožu izmantošana, lai bērnam sekmētu pozitīvu uzvedību un samazinātu nevēlamu. Tā vienmēr izriet no konkrētā bērna vajadzībām, vecumposma un ģimenes situācijas. Tas nav kaut kas traks, bet gan apzināta metožu izmantošana ar noteiktu mērķi. Vai bērnu mācīt ēst ar karotīti ir viņu disciplinēt? Jā, ir. Un izmantot podiņu? Jā.

Disciplinēt pēc būtības ir mācīt. Kad to darām, tad stāstām, ko no bērna sagaidām, un tā mērķtiecīgi ejam uz rezultātu.

Disciplinēt nav nemitīgi aizliegt kaut ko darīt, bet gan paskaidrot, ko drīkst un ko ne, un kontrolēt, vai tas tiek ievērots. Ja domājam par nākotni, tad faktiski ir loģiski, ka mazais divgadnieks sevi nedisciplinē. Lai viņš to iemācītos, sākumā viņu disciplinējam mēs. Vēlāk viņš pats spēš izdarīt noteiktas darbības, ievērot kādas normas un pieņemt lēmumus. Tā mazuli, kurš neprot sevi disciplinēt, mācām kļūt par pieaugušo, kurš ļoti labi spēj sevi regulēt pats.

MEŽA ĪPAŠNIEK, ZVANI UN PĀRLIECINIES!

Latvijas mežsaimniecības uzņēmums a/s **VERTEX** pērk meža īpašumus, cirsma un augošu kokus par visaugstākajām cenām. Cenas līdz pat 15 000 EUR/ha.

Zvaniet pa tālr. 28368838, 26129919.

SIA "Cēsu gaļas kombināts"
par augstām cenām iepērk
JAUNLOPUS un LIELLOPUS
26185703 • 25573447 • 29172343

MEKLĒ LABĀKO SOCIĀLO DARBINIEKU

Labklājības ministrija līdz 28. februārim izsludina konkursu *Labākais sociālais darbinieks Latvijā 2018.*

Pretendenti tiek izvirzīti un vērtēti piecās nominācijās. Tiek meklēti gan labākie iedzīvotāju, gan darba devēja izvirzītie sociālo dienestu, institūciju un nevalstiskā sektora darbinieki.

Lai pretendētu uz titulu *Labākais sociālais darbinieks Latvijā*, jābūt Latvijā strādājošam sociālajam darbiniekam, kuram ir atbilstoša izglītība un vismaz trīs gadu pieredze sociālajā darbā. Konkursā tiks vērtēts pretendenta ieguldījums sociālā darba praksē

attīstībā, starpprofesionālā un starpinstitucionālā sadarbība, inovatīvās sociālā darba metodes un ieguldījums profesijas attīstībā.

Žūrija anketas izskatīs un lēmumu pieņems līdz 8. martam.

Pieteikumu aizpildīšana notiek elektroniski vietnēs:

- <http://www.visidati.lv/aptauja/1428883890/> – aizpilda darba devēji, profesionālās un nevalstiskās apvienības;

- <http://www.visidati.lv/aptauja/1428902340/> – aizpilda iedzīvotāji, privātpersonas.

Konkursa nolikums www.lm.gov.lv.

Justīne Smilga

VIEGLATLĒTIKA**Sacenshas jaunie**

Kuldīgas novada skolēnu sporta spēlēs vieglatlētikā daudzciņā piedalījās divas vecuma grupas.

Bērni sacentās šādās disciplīnās: 60 m, tāllēkšanā, piildumbas mešanā un 200 metru skrējienā.

2007.–2008. g. dzim. grupā

Meitenēm 1. Katrīna Āboliņa (Kuldīgas Centra vidusskola (KCV); 9,04, 4,08 m, 13,11 m, 31,54). 2. Keita Jēkabsone (Kuldīgas 2. vidusskola; 9,20, 4,00 m, 11,30 m, 31,54). 3. Anna Fokerote-Šimane (KCV; 8,77, 3,82 m, 11,09 m, 31,20).

Zēniem 1. Aleksandrs Vaskops (KCV; 9,02, 3,92 m, 10,68 m, 30,72). 2. Maksimilians Brazovskis (Kuldīgas Mākslas un humanitāro zinību vidusskola; 9,00, 4,05 m, 10,02 m, 31,95). 3. Kristens Viļums (Ēdoles pamatskola; 9,20, 4,08 m, 10,26 m, 32,00).

2009.–2010. g. dzim. grupā

Meitenēm 1. Ksenija Kairiša (V.Plūdoņa Kuldīgas vidusskola; 9,95, 3,43 m, 9,06 m, 36,45). 2. Līga Brasla (KCV; 9,67, 2,74 m, 11,44 m, 38,15). 3. Anna Reimane (V.Plūdoņa Kuldīgas vidusskola; 10,26, 2,83 m, 8,35 m, 37,36).

Zēniem 1. Justs Skuruls (KCV; 9,32, 4,15 m, 14,12 m, 32,51). 2. Miķis Karlovičs (KCV; 9,42, 3,96 m, 13,19 m, 32,68). 3. Oliveris Reboks (KCV; 9,54, 3,56 m, 12,30 m, 34,28).

KURZEMNIEKU martam var abonēt:

līdz 26. februārim

- internetā www.abone.pasts.lv (ietaupot 71 centu),
- pasta nodaļās,
- pie pastniekiem,
- redakcijā (ietaupot 71 centu);

līdz 20. februārim

abonējot pa informatīvo tālruni 67008001 vai 27008001.

VĀRDADIENAS

No 18. līdz 24. februārim
 18. Kora (16), Kintija (370)
 19. Zane (5499), Zuzanna (53)
 20. Smuidra (28), Smuidris (6), Vitauts (637)
 21. Ariadne (10), Eleonora (1282)
 22. Adrians (2483), Ārija (2435), Rigonda (122), Adrija (392)
 23. Almants (72), Haralds (1601)
 24. Diāna (9015), Dina (1920), Dins (169)
Populārākie:
 Diāna un Adrians.

Bieži jautājumi ar dvīņumāsu

Kintija Vicinska, Kuldīgas Mākslas nama administratore:
 – Ģimenē esam dvīnes, un vecāki gribēja līdzīgus vārdus, tādēļ izvēlējās Kintiju un Kitiju. Viņi meklēja tādus, lai vārda diena ir tuvāk dzimšanas dienai martā. Man tā sakrīt, bet māsa ir jūnijā. Skolā, cik atceros, klasesbiedri mūs nejauca, bet skolotāji gan. Trakāk ir tagad, kad māsas kolēģi no slimnīcas nāk man pa ielu pretim un sveicina, bet es viņus nepazīstu. Man paveicies, ka vārds ir rets un neparasts, tāpēc nav bijis vēlmes pēc cita. Vienīgā problēma: cilvēki, mani uzrunājot, izlaiž burtu n un nosauc par Kitiju. Bet esmu jau samierinājusies. Esmu meklējusi sava vārda raksturojumu. Kintijas esot izturīgas, neatlaidīgas, ar biezu ādu, citos ieklausīsies, bet tik un tā darīs pa savam. Tas tiešām atbilst manai personībai. Vārdadienu svinu reti, jo labāk man patīk apsteikt citus.

Intervēja Kurzemnieka ēnas: Elēna Ķemere (V.Plūdoņa Kuldīgas vsk.) un Ulla Januša (Kuldīgas Centra vsk.)

LAIKA ZIŅAS

ŠODIEN, 18. FEBRUĀRĪ

Dienas garums – 9 st. 46 min.
 Saule lec 7.45, riet 17.31.

Naktī 0°...-2°

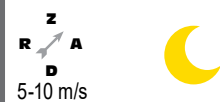
Dienā +3°...+7°

RĪT, 19. FEBRUĀRĪ

Dienas garums – 9 st. 50 min.
 Saule lec 7.43, riet 17.33.

Naktī +2°...+3°

Dienā +6°...+8°

Kuldīdznieki un skrundenieki ir mobili

Konkursa *Gribu būt mobils!* pēdējā no septiņiem pusfināla posmiem V.Plūdoņa Kuldīgas vidusskolas komanda *Kuldīgas pieciši* izcīnījusi otro vietu, bet Skrundas vidusskolas komanda *Skrunda 3* – trešo.

Sacensības notika Kuldīgā, abām mūspuses komandām bija jācīnās ar vēl astoņām, kas pēc neklātienas kārtas bija iekļuvušas pusfinālā. Uzvarēja Brocēnu *Ašie motobraucēji* (56,13 punkti). Tā kā kuldīdznieku rezultāti (55 punkti) atpalika vien nedaudz vairāk par vienu punktu, arī viņi dosies uz fināla cīņām, kas notiks 6. martā Rīgā.

Konkursu 6.–8. klašu skolēniem rīko Ceļu satiksmes drošības direkcija, lai rosinātu jauniešus

domāt par satiksmes drošību gan kā gājējiem, gan velobraucējiem un mopēda vadītājiem. Vispirms dalībniekiem bija jāatbild uz jautājumiem internetā, bet pusfināla sacensībās savstarpēju spēļu veidā komandas savas zināšanas parādīja klātienē. Bez mūsējiem Kurzemē aktīvi un ceļu satiksmē zinoši vēl bija Popes pamatskolas, Ventpils Centra sākumskolas un Nīcas vidusskolas skolēni.

Daina Tāfelberga

Kuldīgas pieciši: Gusts Lapiņš, Jānis Priedoliņš, Renāte Treimane, Ksenija Matroze un skolotāja Līga Zeidaka.

Rikotāju arhīva foto

Par sporta pasākumiem, rezultātiem informējiet e-pastā: inta.jansone@kurzemnieks.lv

REKLĀMA

ATVĒRTO DURVJU DIENA
20. FEBRUĀRĪ 9.00-17.00

PLAŠS SKRŪVJU, STIPRINĀJUMU, INSTRUMENTU UN ĶĪMIJAS PRODUKTU KLĀSTS AUTO KOPŠANAI UN REMONTAM, CELTNICĪBAI UN DARBŅĪCĀM

SEZONAS AKTUALITĀTES, ĪPAŠIE PIEDĀVĀJUMI UN LABAS CENAS

ATBRAUCIET, GAIDĪSIM!
KULDĪGĀ, VIRKAS IELĀ 19
TĀLR. 63 286 923

KONKURSS

TĒLOTĀJMĀKSLAS SPĒLE

190. kārta
 Itāliešu gleznotājs, arhitekts, tēlnieks un dramaturgs (1598–1680) – baroka tēlniecības aizsācējs. Dzimis Neapolē gleznotāju ģimenē, kura pārcēlusies uz Romu. Studējis pie sava tēva, ātri ieguvis Romas pāvesta atzinību. Mākslinieks saņēmis no Vatikāna vissvarīgākos baznīcu pasūtījumus. 1629. gadā iecelts par galveno Sv. Pētera katedrāles arhitektu. Mākslinieks arī izpildījis Luvras jaunās fasādes projektu (1665. gadā). Meistars bija ļoti talantīgs gleznotājs un skatuves inženieris; viņš izgudroja rindu mehānismu.

Atbildes gaidām līdz **20. februāra 11.00: Tēlotājmākslas spēle, Kurzemnieks, 1905. gada ielā 19, Kuldīgā, LV-3301, vai e-pastā: redakcija@kurzemnieks.lv, vai redakcijas durvju pastkastītē.**

189. kārtas atbilde: Hanss Hofmanis. The Gate. 1959.
Pareizi atbildējuši: Daina Gerente, Vita Jurenovska, Velta Višņevska, Ausma Kreidere, Indra Ābelīte, Mārcis Kalējs, Guntis Obodņikovs, Ingars Neimanis.

MEKLĒ MĀJAS

GATAVA JAUNAI DZĪVEI

Trejkrašu kaķenīte meklē saimnieku un mājas, kuras saukt par savējām. Pašreiz viņa atrodas Kuldīgas dzīvnieku patversmē *Mīlās ķepiņas*. Kaķu meitene ir jauna, droša, rotaļīga, tīrīga un kārtīga, ar spilgtu un īsu spalvu. Iepriekš dzīvojuši tikai telpās. Uz jaunajām mājām dosies sterilizēta.

Lai iepazītos ar kaķenīti, topošais saimnieks var sazināties ar patversmi pa tālr. 26336191 vai ienākt *Mīlājās ķepiņās* Kuldīgā, Vakara ielā 5.

Lailas Liepiņas teksts un foto